

Přítomnost kyberšikany mezi žáky na střední odborné škole

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Pavel Vyleťal

Vypracovala:

Monika Novická

Brno 2016

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Zpracovatelka: **Monika Novická**
Studijní program: Specializace v pedagogice
Obor: Učitelství praktického vyučování a odborného výcviku
Název tématu: **Přítomnost kyberšikany mezi žáky na střední odborné škole**
Rozsah práce: 40 normostran

Zásady pro vypracování:

1. Seznámení s problematikou, vyhledávání odborných literárních zdrojů a pramenů.
2. Stanovení cílů a vytvoření metodiky.
3. Zpracování teoretických východisek, uskutečnění průzkumných šetření.
4. Zpracování vlastního textu bakalářské práce.

Seznam odborné literatury:

1. ŠEVČÍKOVÁ, A. *Děti a dospívající online : vybraná rizika používání internetu*. Praha: Grada, 2014. 183 s. ISBN 978-80-210-7527-6.
2. ŠMAHAJ, J. *Kyberšikana jako společenský problém*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. 232 s. ISBN 978-80-244-4227-3.
3. KOLÁŘ, M. *Nová cesta k léčbě šikany*. Praha: Portál, 2011. 336 s. ISBN 978-80-7367-871-5.
4. CENTRUM PREVENCE RIZIKOVÉ VIRTUÁLNÍ KOMUNIKACE PDF UP , O. e-bezpečí. [online]. 2008. URL: <http://www.e-bezpeci.cz>.
5. PRŮCHA, J. – WALTEROVÁ, E. – MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. 4. vyd. Praha: Portál, 2003. 322 s. ISBN 80-7178-772-8.

Datum zadání bakalářské práce: listopad 2015

Termín odevzdání bakalářské práce: listopad 2016

L. S.

Monika Novická
Autorka práce

Mgr. Pavel Vyletal
Vedoucí práce

doc. PhDr. Dana Linhartová, CSc.
Garantka studijního programu

doc. PhDr. Dana Linhartová, CSc.
Ředitelka vysokoškolského ústavu

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci: Přítomnost kyberšikany mezi žáky na střední odborné škole vypracovala samostatně a veškeré použité prameny a informace jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů, a v souladu s platnou *Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací*.

Jsem si vědoma, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 Autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity o tom, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne 23. 11. 2016

Ráda bych poděkovala rodičům, příteli a kamarádům za podporu při studiu a Mgr. Pavlu Vyleťalovi, za vedení ochotu, trpělivost a cenné rady poskytnuté při tvorbě této práce.

Abstrakt

V bakalářské práci (BP) je zpracováno téma přítomnost kyberšikany mezi žáky na střední odborné škole (SOŠ). Cílem teoretické části BP je definovat pojem kyberšikana, klasifikovat typy kyberšikany, vývojové stupně kyberšikany, zákony týkající se uvedené problematiky, formy chování, jak se chránit před kyberšikanou a popsat organizace zabývající se touto problematikou.

Metodami použitými pro zpracování teoretické části bude studium odborných literárních zdrojů, příspěvků z odborných vědeckých časopisů, tvorba výpisků a jejich analýza, srovnání a syntéza. V praktické části BP je cílem zmapovat přítomnost kyberšikany na střední odborné škole v Brně, jaký je postoj žáků k problematice kyberšikany a skrze jaké prostředky je realizována. Respondenty budou žáci od 1. do 4. ročníku na vybrané střední odborné škole v Brně. Získaná data z průzkumného šetření budou zpracována za využití popisné statistiky.

Klíčová slova

Kyberšikana, šikana, agrese, prevence, střední odborná škola, agresor.

Abstract

This bachelor's thesis (BT) deals with cyberbullying between college students. The theoretical part aims to define a concept of cyberbullying, classify types of cyberbullying, developmental stages of cyberbullying, laws relating to mentioned cyberbullying, how to protect yourself against cyberbullying and outline how to help to deal with cyberbullying at college, with a focus on cyberbully presence in a frame of secondary educational institutions. To examines the theoretical part will be used certain methods, such as a study of vocational literature and academic articles, make notes and subsequent analysis, comparison and synthesis. The practical part of BT investigates the presence of cyber bullying, who are the victims and what resources are used to cyberbully. For the research will be used the method of questioning - questionnaire. Respondents will be students from 1st to 4th

year of chosen college in Brno. The findings from the research will be processed with the use of descriptive statistics..

Keywords

Cyberbullying, bullying, aggression, prevention, college, aggressor

Obsah

1	Úvod	15
2	Cíle bakalářské práce	16
2.1	Cíle teoretické části práce	16
2.2	Cíle praktické části práce	16
3	Materiál a metodika zpracování	17
3.1	Materiál a metodika zpracování teoretické části práce.....	17
3.2	Materiál a metodika zpracování praktické části práce.....	17
4	Současný stav řešené problematiky	19
4.1	Šikana.....	19
4.1.1	Definice šikany	19
4.1.2	Rysy šikany	20
4.2	Kyberšikana.....	22
4.2.1	Styly kyberšikany	24
4.2.2	Formy kyberšikany.....	27
4.2.3	Rozdíl mezi tradiční šikanou a kyberšikanou	30
4.2.4	Prevence kyberšikany	31
4.2.5	Role školy ve vztahu k fenoménu rizikového chování - kyberšikana	33
4.2.6	Kyberšikana a zákony.....	35
4.2.7	Organizace nápomocné při řešení kyberšikany	36
5	Praktická část a výsledky práce	39
5.1	Oslovení respondentů	39
5.2	Sestavení dotazníku	40
5.3	Tabulkové a grafické znázornění položek a jejich vyhodnocení.....	42
6	Diskuze	68
7	Doporučení pro pedagogickou praxi	71

	9
8 Závěr	73
9 Seznam použité literatury	74
9.1 Soupis použité literatury	74
9.2 Soupis internetových zdrojů.....	76
10 Přílohy	77
10.1 Seznam příloh	77
10.1.1 Příloha A - Nevyplněný dotazník pro mapování kyberšikany ve škole	78
10.1.2 Příloha B - Vyplněný dotazník pro mapování kyberšikany ve škole..	84
10.1.3 Příloha C – Grafické znázornění položky č. 13 praktické části	89
10.1.4 Příloha D – Grafické znázornění položky 14 praktické části.....	95

Seznam obrázků

Obr. 1	Kyberšikana u českých dětí	26
Obr. 2	Počet uživatelů sociálních sítí	30
Obr. 3	Znalost respondentů pojmu kyberšikana	42
Obr. 4	Informovanost žáků o problematice kyberšikany	43
Obr. 5	Doba, kterou tráví respondenti na internetu	44
Obr. 6	Čas, který tráví respondenti užíváním telefonu, či tabletu	45
Obr. 7	Zveřejňování fotografií, intimních informací, nebo videových záznamů na sociálních sítích	46
Obr. 8	Bezpečnost na internetu	47
Obr. 9	Výskyt kybernetických útoků přes mobilní elektronické zařízení	48
Obr. 10	Výskyt kybernetických útoků na sociálních sítích	49
Obr. 11	Výskyt kybernetických útoků formou fotografií na internetu	50
Obr. 12	Četnost kybernetických útoků	51
Obr. 13	Pocity respondentů	52
Obr. 14	Komu se respondenti svěřují	53
Obr. 15	Třídní kolektiv	62
Obr. 16	Prostředky agresora	63
Obr. 17	Četnost jednání agresora	65
Obr. 18	Rozšiřování negativních informací na sociálních sítích	66

Obr. 19	Rozšiřování fotografií, videí na internet	67
Obr. 20	Závažnost kyberšikany	89
Obr. 21	Přijatelnost kyberšikany	89
Obr. 22	Oběti kyberšikany	89
Obr. 23	Zábavnost kyberšikany	90
Obr. 24	Útěk z kyberšikanování	90
Obr. 25	Oblíbenost kyberšikany	90
Obr. 26	Oběti kyberšikany	91
Obr. 27	Okolnosti kyberšikany	91
Obr. 28	Vzrušení z kyberšikany	92
Obr. 29	Pocit viny z kyberšikanování	92
Obr. 30	Zábavnost kyberšikany pro kolektiv	93
Obr. 31	Pomoc při kyberšikanování	93
Obr. 32	Slabost obětí kyberšikany	94
Obr. 33	Kyberšikana a šikana	94
Obr. 34	Řekl/a jsem, aby přestali	95
Obr. 35	Útěk od kyberšikany	95
Obr. 36	Neudělal/a jsem nic	96
Obr. 37	Off-line obrana	96
Obr. 38	Oplácení kyberšikany	96
Obr. 39	Řekl/a jsem to kamarádovi	97
Obr. 40	Řekl/a jsem to kamarádovi ze školy	97

		12
Obr. 41	Řekl/a jsem to rodičům	97
Obr. 42	Řekl/a jsem to sourozenci	98
Obr. 43	Řekl/a jsem to učiteli	98
Obr. 44	Informoval/a jsem policii	98
Obr. 45	Zasmál/a jsem se tomu	99
Obr. 46	Smazal jsem to	99
Obr. 47	Blokace kyberšikany	99
Obr. 48	Změna ID, nebo přezdívky	100
Obr. 49	Vytiskl/a jsem to a ukázal/a někomu dalšímu	100
Obr. 50	Oznámení nevhodného chování	100

Seznam tabulek

Tab. 1	Tabulka forem útoků a jejich projevů	21
Tab. 2	Rozdíl mezi tradiční šikanou a kyberšikanou	31
Tab. 3	Znalost respondentů pojmu kyberšikana	42
Tab. 4	Informovanost žáků o problematice kyberšikany	43
Tab. 5	Užívání internetu	44
Tab. 6	Doba, kterou tráví respondenti užíváním mobilního telefonu, či tabletu	45
Tab. 7	Zveřejňování fotografií, intimních informací, nebo videových záznamů na sociálních sítích	46
Tab. 8	Bezpečnost na internetu	47
Tab. 9	Výskyt kybernetických útoků přes mobilní elektronické zařízení	48
Tab. 10	Výskyt kybernetických útoků na sociálních sítích	49
Tab. 11	Výskyt kybernetických útoků formou fotografií na internetu	50
Tab. 12	Výskyt kybernetických útoků	51
Tab. 13	Pocity respondentů	52
Tab. 14	Důvěra respondentů	53
Tab. 15	Jaký je tvůj názor na kyberšikanu - tabulka absolutních četností	54
Tab. 16	Jaký je tvůj názor na kyberšikanu - tabulka relativních četností	55
Tab. 17	Řešení kyberšikany – Absolutní četnost	58

		14
Tab. 18	Řešení kyberšikany – Relativní četnost	59
Tab. 19	Třídní kolektiv	62
Tab. 20	Prostředky agresora při kyberšikaně	63
Tab. 21	Výskyt kybernetických útoků formou fotografií na internetu	65
Tab. 22	Rozšiřování negativních informací na sociálních sítích	66
Tab. 23	Rozšiřování fotografií, videí na internet	67

1 Úvod

Internet tvoří nedílnou součást každodenního života běžného člověka. Používáme ho při cestě do práce, do školy ve společnosti i doma. Internet využívá celý svět. I přesto, že každá země má jinou kulturu, jiné technologie a je na zcela jiném stupni vývoje, je téměř polovina lidstva online. Jak uvádí Horská, Lásková, Ptáček (2010, s. 21): *„internet je určité hypermédium, které je nejvyhledávanějším zdrojem informací a zábavy, ale tak součástí práce a studia“*.

Zdá se, že technologie moderní doby nám život ulehčují, umožňují nám přístup k informacím a komunikaci s lidmi po celém světě. Internet také umožňuje určitou anonymitu. Podle Šmahala (2003, s. 14) *„má-li uživatel internetu důvěru ve svou anonymitu a tudíž i bezpečí, chová se jinak, než v případě, že tuto důvěru nemá“*. Následkem získané anonymity může docházet ke kybernetickým útokům, ke kyberšikaně.

Tento pojem je hlouběji rozpracován v teoretické části bakalářské práce. Aby bylo možné zpracovat komplexní vzájemně provázané téma, je teoretická část rozdělena do několika kapitol a podkapitol. Nedílnou součástí problematiky kyberšikany je rozpracování pojmu šikana, který slouží jako určitý úvod do problematiky kyberšikany.

Praktická část je realizována metodou dotazování, technikou dotazník na střední odborné škole. Dotazník je orientován na žáky 1. až 4. ročníku střední odborné školy v Brně. V bakalářské práci se seznámíme s výsledky průzkumného šetření zaměřeného na přítomnost kyberšikany mezi žáky na střední odborné škole.

2 Cíle bakalářské práce

Bakalářská práce si klade za úkol vytvoření rozsahu poznatků, se zájmem zmapovat přítomnost kyberšikany na střední odborné škole v Brně.

2.1 Cíle teoretické části práce

Cílem teoretické části bakalářské práce je vymezení pojmu kyberšikana, vymezení rozdílu mezi tradiční šikanou a kyberšikanou, klasifikace forem kyberšikany, stádií a typů kyberšikany, zákony týkající se uvedené problematiky, popsat primárně preventivní programy ze strany školy a organizace, které se problematikou zabývají.

2.2 Cíle praktické části práce

Cílem praktické části bakalářské práce je zmapovat přítomnost kyberšikany na střední odborné škole v Brně, postoj žáků k využívání informačních a komunikačních technologií, informovanost žáků o kyberšikaně a jejich postoj k problematice kyberšikany.

3 Materiál a metodika zpracování

Bakalářská práce je tvořena ze dvou celků, které na sebe vzájemně navazují. Jedná se o celek teoretický a celek praktický.

3.1 Materiál a metodika zpracování teoretické části práce

Metodikou teoretické části je obvykle analýza, srovnávání a syntéza teoretických poznatků z odborných zdrojů. Materiálem pro zpracování teoretické části bakalářské práce je studium odborných zdrojů, např. monografie, zákony České republiky, legislativní dokumenty, literární a internetové zdroje. Pro tvorbu teoretické části bakalářské práce byl nejvíce využíván Kolář se svými odbornými publikacemi: *Bolest šikanování a nová cesta k léčbě šikany*, následovala Ševčíkova – *děti a dospívající online*, Vaňkátová – *problémy se třídou*, Eckertová, Dočekal – *bezpečnost dětí na internetu* a další literární zdroje uvedené v seznamu použité literatury.

3.2 Materiál a metodika zpracování praktické části práce

Pro účely zpracování praktické části bakalářské práce je využita metoda dotazování, technika dotazník. Dotazník je určen pro žáky 1. až 4. ročníků střední odborné školy v Brně. Dotazník je sestaven z otázek dichotomických, otevřených, uzavřených a polozavřených. Metoda dotazování, technika dotazník byla zvolena na základě studia odborných literárních zdrojů, které při mapování rizikového chování doporučují techniku dotazníku z důvodu anonymity respondentů. Autorka bakalářské práce vycházela ze vzorového dotazníku „*Mapování kyberšikany ve škole*“ (Jmskoly [online], 2012, dostupné z: www.jmskoly.cz), který byl upraven tak, aby splňoval účely bakalářské práce.

Žáci v dotazníku vyjadřují svůj postoj k využívání informačních a komunikačních technologií, informovanosti o kyberšikaně a postoj k problematice kyberšikan.

Realizace praktické části bakalářské práce byla rozdělena do etap výzkumu dle Gavory (2008, s. 17):

1. etapa – formulace výzkumného problému, kde si autorka práce stanovila, co bude konkrétně zkoumat a průzkumný vzorek,
2. etapa – informační příprava průzkumu, ve které se autorka zaměřila na studium odborných literárních zdrojů, které sloužily k doplnění otázek dotazníku,
3. etapa – příprava průzkumných metod. V této fázi byla vybrána metoda dotazování a k ní vhodný nástroj, tedy dotazník. Tato metoda byla zvolena tak, aby obsáhla větší množství respondentů a zároveň zaručovala anonymitu,
4. etapa – sběr a zpracování údajů. Ke sběru dat byl použit převzatý dotazník, který byl následně upraven. Dotazník obsahoval 19 otázek a celkem ho vyplnilo 97 respondentů,

Údaje získané z průzkumného šetření jsou zpracovány za pomoci deskriptivní statistické metody.

4 Současný stav řešené problematiky

4.1 Šikana

4.1.1 Definice šikany

Šikanu definujeme jako: „*násilně ponižující chování jednotlivce nebo skupiny vůči slabšímu jedinci, který nemůže ze situace uniknout a není schopen se účinně bránit*“ (Vágnerová, 2002, s. 283).

Šikana je určitý způsob chování agresora vůči oběti, který si však agresor náležitě uvědomuje. Této problematice je věnováno velké množství studií. I přes to, že šikana není pouze fenoménem ve školských zařízeních, ale můžeme se s ní setkat i na pracovištích, vojenských zařízeních, vězení a jiných zařízeních je situace ve školách zmapována nejlépe.

Jak uvádí někteří autoři (srov. Vágnerová, 2002; Šmahaj, 2014) výskyt šikany na základních a středních školách dosahuje 20% šikany obecně. Problematice šikany byla věnována pozornost dlouho před zmíněnými průzkumy. Na základě studia této problematiky je však zřejmé, že až postupným vývojem začala být šikana chápána jako negativní a řazena mezi rizikové chování. Začalo docházet k posilování prevence a objasňování pojmu veřejnosti, která se začala s tímto pojmem ztotožňovat a chápat ho jako rizikový. „*Zmiňovaných 30 let výzkumu poskytlo nejen odborné veřejnosti hlubší porozumění tradiční šikany, ale posílila se i preventivní opatření a došlo k lepší informovanosti žáků, pedagogů a rodičů*“ (Šmahaj, 2014, s. 31). Postupem vývoje společnosti a lepší informovanosti jedinců se začala šikana rozlišovat i na pracovištích a začaly vznikat pojmy jako mobbing, bossing a staffing. Pojem šikana se své podstatě nemění, jen v určitých oblastech nabývá nových pojmů a definic. Mobbing ve své definici zaštituje šikanu na pracovišti obecně, pojmy bossing a staffing určují agresora a oběť specifitěji. V případě bossingu se jedná o šikanu, která probíhá od nadřízeného pracovníka k pracovníkovi

podřízenému, v případě staffingu se jedná o opačnou situaci, tedy šikana prováděná podřízeným pracovníkem vůči pracovníkovi nadřízenému.

4.1.2 Rysy šikany

Konkrétní rysy šikany jsou závislé na individuálních dispozicích obětí, jejich věku, společenskému postavení, na prostředí a momentální situaci, kde se šikana odehrává. Nemůžeme tedy vytvořit seznam konkrétních a vždy se opakujících rysů šikany. Každá šikana má ale svá specifika a to jsou především její dynamika a vývojové stupně. Není pravidlem přítomnost všech vývojových stupňů u každé šikany, ale je téměř jisté, že přítomnost minimálně jednoho stupně zaznamenáme vždy. Vývojových stupni kyberšikany je celkem 5, začínající ostrakismem a končící závěrečnou fází. V každé ze zmíněných fází může šikana ustát a dál se nevyvíjet, nebo naopak, se může jednat o absenci prvních stupňů vývoje. Tyto vývojové stupně blíže popsal Kolář (2005, s. 35-40):

- První stupeň (Ostrakismus) – V každé třídě se objevují žáci, kteří jsou méně oblíbení než druzí a stávají se tak potencionální obětí šikany. Dochází k mírnému psychickému násilí ve formě posmívání a pomluv.
- Druhý stupeň – jedná se o moment, kdy mírné psychické násilí může přerůst v násilí fyzické. Další vývoj záleží i na ostatních jedincích ve třídě, jestli se jedince zastanou a potlačí znaky šikany, nebo se otočí k oběti zády a agresor začíná získávat převahu.
- Třetí stupeň – Tento stupeň je zásadním. V případě že se šikana vyvíjí dál a není potlačena, se vytvoří tzv. „úderné jádro“, neboli žáci, kteří šikanují slabší jedince. Ve většině případu se jedná o jasnou hierarchii, protože pouze v malém množství případů se proti této skupině někdo postaví.
- Čtvrtý stupeň – Tento stupeň nastává, pokud se nechá třída ovlivnit skupinou agresorů, přizpůsobuje se jejich požadavkům

- Pátý stupeň – konečné stádium. Skupina agresorů získává úplnou převahu.

U šikany (Tab. 1 Tabulka forem útoků a jejich projevů) se můžeme primárně setkávat s projevy fyzického násilí, které se může stupňovat od ničení majetku oběti až po samotný fyzický útok na oběť a psychického násilí, které se může stupňovat od pomluv rozšiřované o oběť až po přímé verbální útoky agresora na oběť. Na základě studia odborných zdrojů, byla vytvořena tabulka, popisující konkrétní formy útoku agresora na oběť.

Tab. 1 Tabulka forem útoků a jejich projevů

Forma útoku	Projev - příklad
Přímý aktivní útok fyzický	Útočníci oběť škrtní, kopou, fackují.
Nepřímý aktivní útok fyzický	Útočníci oběti trhají sešity, polévají osobní věci.
Přímý pasivní útok fyzický	Útočník nedovolí oběti posadit se u oběda.
Nepřímý pasivní útok fyzický	Útočník zabraňuje oběti odchodu z toalety zadržením dveří.
Přímý aktivní útok psychický	Útočník oběť verbálně uráží, ponižuje.
Nepřímý aktivní útok psychický	Útočník o oběti rozšiřuje pomluvy.
Přímý pasivní útok psychický	Útočník oběť ignoruje, nereaguje na její přítomnost.
Nepřímý pasivní útok psychický	Oběť je nespravedlivě obviněna z činů agresora.

Zdroj: Vlastní tabulkové zpracování

Uvedené projevy můžeme zařadit ke klasické šikaně, ale jak se můžeme dozvědět od autorů, zabývající se touto problematikou, s těmito projevy se můžeme setkat i při kyberšikaně. Může se jednat například o natáčení šikany na mobilní zařízení a následné umístění záznamu na internet. Hranice mezi

šikanou v reálném světě a šikanou v online světě je velmi tenká, jak uvádí Kowalski, Morgan a Lember (2012, s. 57) „v mnoha případech se agrese z reálného světa přenesla do světa online“. „Existují mnohem větší pravděpodobnost, že se obětí kyberšikany stane dítě, nebo dospívající, který je již obětí šikany tradiční, než někdo, kdo s tímto typem agrese nemá žádné zkušenosti“. Bylo by mylné domnívat se, že například přímý a nepřímý aktivní fyzický útok, tedy fackování, ubližování, nebo fyzické ničení věcí, bychom přenesly do světa online v tom stejném významu. Jiné tomu je u útoků psychických, kdy pomlouvání, ignorování, nebo obviňování oběti není závislé na konkrétním místě a času, ale pouze na předávání informací o oběti, mezi zúčastněnými. Této formě šikany tedy nebrání nic, aby se mohla přenést i do virtuálního světa. Z výzkumů, které byly realizovány v této problematice vyplývá, že tradiční šikana a kyberšikana se překrývají až v 85 % (Juvonen, 2008, s. 65).

4.2 Kyberšikana

Kyberšikana se stala v posledních letech fenoménem, který má svoji definici a můžeme ji rozdělit podle typů a forem. Kolář (2011, s. 83-84) definuje kyberšikanu jako: „jednu z forem psychické šikany. Je to záměrné násilné chování prostřednictvím moderních komunikačních prostředků, především prostřednictvím internetu a mobilu. V tomto smyslu můžeme kyberšikanu definovat v duchu na základní vnější definice: jeden nebo více žáků úmyslně, většinou opakovaně psychicky týrá a zraňuje spolužáka či spolužáky a používá k tomu novou informační a komunikační technologii – zejména internet a mobil.“ Mezi další autory, kteří se zabývají problematikou kyberšikany patří například Ševčíková (2014, s. 20), která definuje kyberšikanu jako: “kolektivní označení forem šikany prostřednictvím elektronických médií, jako je internet a mobilní telefony, které slouží k agresivnímu a záměrnému poškození uživatele těchto médií. Stejně jako tradiční šikana zahrnuje kyberšikana opakované chování a nepoměr sil mezi agresorem a obětí“.

Další autoři nahlíží na tuto problematiku podobně. I přes veškeré studie a dostupné informace, kterých je v posledních letech velké množství, se stále setkáváme s otázkou, zda je kyberšikana samostatným fenoménem, nebo zda je v tomto případě možné poukázat na průkazné podobnosti mezi kyberšikanou a šikanou a z tohoto zjištění dále vycházet.

Samozřejmě se setkáme s otázkami, na kterých se autoři odborných publikací neshodují, ale bezpochyby můžeme říci, že se v případě kyberšikany se jedná o závažný společenský problém, na který je třeba se důkladněji zaměřit, dále ho zkoumat a zjišťovat jeho potenciaální důsledky a to především z důvodu vlivu kyberšikany na psychiku a emocionální vývoj šikanovaného jedince.

Útoky při kyberšikaně můžeme rozdělit na útoky přímé a útoky v zastoupení. Nedá se určit, který z útoků má více negativní vliv na oběť, nebo který z útoků je pro oběť přijatelnější. V případě útoků přímého můžeme uvést, že agresor a ten, která provádí útoky, je jedna a ta samá osoba. Černá (2012, s. 22) definovala několik základních podob přímých útoků:

- Rozesílání hanlivých, urážlivých a výhružných zpráv, prostřednictvím mobilního zařízení, nebo internetu.
- Posílání obtěžujících, ponižujících, nebo urážlivých karikaturních obrázků, fotografií, nebo videí s cílem zesměšnit oběť.
- Pořizování choulostivých fotografií nebo videí oběti a jejich následné umístování na internetu, nebo šíření pomocí jiných komunikačních zařízení.

V případě útoků v zastoupení, se jedná o pravý opak, tedy že je minimálně jeden agresor a minimálně jeden další člověk, který útočí na oběť. Mezi agresora a oběť se dostává třetí osoba, která ať úmyslně, nebo neúmyslně útoky realizuje. S tímto případem se můžeme setkat například u zneužívání služeb, které nabízí provozovatel. Agresor neprávem upozorní správce konkrétní sítě na hrubé porušení pravidel užívání, ze strany oběti, které je v zápětí zablokován přístup do sítě. I přesto, že si oběť není vědoma protiprávního jednání, agresor předal informace správci sítě a ten oběť určitým

způsobem omezí. Správce sítě tedy zde vystupuje nevědomě jako vykonavatel pokynů agresora.

4.2.1 Styly kyberšikany

Kyberšikana pod svým názvem skýtá velké množství útoků. Vývoj informačních a komunikačních technologií je nezastavitelný. Každá nová technologie, aplikace, typ mobilního telefonu umožňuje nové styly kyberšikany. Není možné provést výčet všech dostupných technologií a aplikací, které se k útokům dají použít, proto zmíníme ty nejčastější. Všechny styly kyberšikany jsou vzájemně provázené a blízké sami sobě. Použití jednoho stylu, může být začátkem použití druhého. Mezi nejčastější řadíme:

- **Provokování – Flaming** – jak uvádí Vaňkátová (2012, s. 17) „*Jedná se o nepřátelské chování uživatelů na internetu. Takovéto jednání je doprovázeno urážkami, nadávkami a vyhrožováním*“. Podle Johnsona (1998, s. 69) je provokování ve formě slovního ataku v prostředí kyberprostoru až 4 krát častější než provokování v reálném světě, takzvaně tváří v tvář. Provokování je velmi častým způsobem kyberšikany. Agresor si často své jednání neuvědomuje a nepřipadá mu, že by se jednalo o způsob kyberšikanování. Na základě studia odborných zdrojů se můžeme domnívat, že agresor chová ve většině případech k oběti negativní emoce, které není schopen vyjádřit v reálném světě, a proto se uchýlí do světa online. Ve většině se může jednat o závist, kterou agresor vůči oběti pociťuje, a proto má potřebu obětí atakovat.

Na základě těchto pocitů agresora se můžeme setkat i s dalším stylem kyberšikany a to je pomlouvání. Ať už se jedná o pomlouvání na sociálních sítích, v chatroomu, nebo za pomoci emailu. Autorka práce se domnívá, že tohoto způsobu kyberšikany se dopouští spíše jedinci, kteří nemají podporu kolektivu v reálném světě a snaží se obět ponížit v očích ostatních ve svůj vlastní prospěch. Nedomnívám se, že by

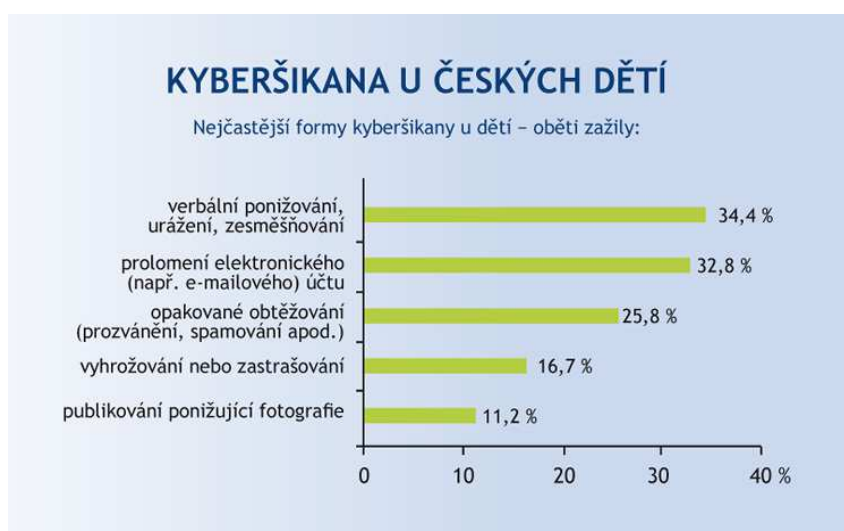

se jednalo o promyšlenou a úmyslnou kyberšikanu jedince.

- **Harrassment**, neboli obtěžování. Tento jev je spíše spojován se sexuální obtěžováním, ale můžeme jej zachytit i prostřednictvím internetu, nebo mobilních telefonů. Sexuální obtěžování v kyberprostoru nazýváme sexting. *„Pojem sexting je složenina slov sex a texting. Označuje rozesílání či sdílení vlastních odhalených fotografií, videozáznamů, nebo textů s erotickým a sexuálním podtextem“* (Eckertová, Dočekal, 2013, s. 67). Tato forma kyberšikany je velmi citlivá a choulostivá z tohoto důvodu může mít na oběť velký psychický vliv, jelikož má agresor k dispozici citlivé materiály, kterými může oběť diskreditovat. Útočník má tedy v ruce moc, kterou může manipulovat s obětí a zintenzivnit tak nátlak na ni.

- **Kyberobtěžování (Cyberhassement)** – tento jev je často zaměňován s kyberšikanou. Kyberobtěžování je založeno na rozdílech rasy, věku, sexuální orientace či pohlaví. Z odborných zdrojů vyplývá, že rozdíl mezi kyberšikanou a kyberobtěžováním je především zakotven v tom, že kyberobtěžování je jev zakotven v zákoně, zatímco kyberšikana je obecné porušení školních pravidel, ale v zákoně tuto problematiku nenajdeme. Dalším pojmem, který je velmi lehce zaměnitelný s kyberobtěžováním je kyberstalking, neboli pronásledování na internetu. Název vychází ze slova „stalking“. Takovéto jednání můžeme definovat jako: *„zlovolné a úmyslné pronásledování a obtěžování jiné osoby, které jak u obětí snižuje kvalitu jejich života a ohrožuje její bezpečnost“* (Policie ČR [online], 2015, dostupné z: www.policie.cz). V případě kyberstalkingu je toto jednání podobné, avšak dochází k touto jednání za využití informačních a komunikačních technologií. *„Za kyberstalking lze považovat opětovné systematické, dlouhodobé obtěžování nevyžádanými SMS, e-maily, skype, různé druhy chatu, telefonáty“* (Policie ČR [online], 2015, dostupné z: www.policie.cz).

- **Happy slapping**, neboli „*fackování pro zábavu*“ či „*veselé fackování*“ (Vaňkátová a kol. 2012, s. 21). Podstatou happy slappingu je, jak uvádí autorka a kol. (Tamtéž, s. 21) „*nečekaně fyzicky a brutálně napadnout oběť, přičemž komplic agresora celý čin natáčí na mobilní telefon, nebo kameru. Video je poté umístěno na internet*“.

V české republice je realizováno několik průzkumných šetření, které mají za cíl zjistit, nejvíce rozšířené způsoby kyberšikany na školách. Z výzkumu Centra pro rizikovou virtuální komunikaci Univerzity Palackého v Olomouci (Obr. 1 Kyberšikana u českých dětí) vyplývá, že nejčastějším způsobem se stává ponižování, urážení a zesměšňování. Druhým nejčastějším způsobem je prolomení elektronického účtu. Mnoho agresorů, kteří se dopustí krádeže hesla a prolomení účtu obětí se následně za oběť vydává, ať již za účelem narušit sociální vztahy mezi obětí a jejími přáteli například na sociálních sítích, nebo agresor využívá elektronické účty obětí ke zveřejnění fotografií, či jiným aktivitám, které oběti ubližují.

Obr. 1 Kyberšikana u českých dětí

Zdroj: Šance dětem [online], 2013, dostupné z: <http://www.sancedetem.cz>

4.2.2 Formy kyberšikany

Kyberšikana, stejně jako šikana a jiné psychické útoky na oběť, může mít několik forem. Kyberšikana je jiná úroveň šikany za pomoci informačních a komunikačních technologií (ICT), jak bylo uvedeno v předchozích kapitolách. Ze studia literárních zdrojů můžeme říct, že mezi nejčastější formy kyberšikany řadíme SMS zprávy, telefonní hovory, e-maily, zveřejňování fotografií na sociálních sítích.

Informační a komunikační technologie jsou ve velkém rozvoji a jejich potenciál z pohledu forem je skoro nepředstavitelný. Rozdělení forem kyberšikany dle Kowalski et al (2008, s. 112):

- textové zprávy prostřednictvím mobilních telefonů;
  - telefonní hovory;
  - fotografie a videoklipy;
  - e-mailové zprávy;
  - programy pro rozesílání okamžitých zpráv;
  - chatové místnosti;
  - internetové stránky, blogy;
  - sociální sítě;
  - on-line hraní her.
- **Textové zprávy prostřednictvím mobilních telefon** – ve zkratce SMS (Short Message service). Popularita krátkých textových zpráv je dlouhou dobu na vrcholu. SMS zprávy rozesílá téměř každý uživatel mobilního telefonu a téměř každý uživatel SMS zprávy dostává. Jedná se o pohodlnou, rychlou a přesnou formu komunikace. Využíváme ji na běžné informace i k přání pěkných svátků, kdy jako adresáta označíme skoro celý telefonní seznam. Téměř každý uživatel ví, že je možné rozesílat velké množství SMS zpráv jedním kliknutím do svého mobilního telefonu. Běžně se jedná o velkou výhodu a úsporu času při rozesílání velkého množství zpráv, pro agresora se však jedná o velkou výhodu atakovat neomezené množ-

ství obětí během chvíle. Můžeme se setkat i s obdobou SMS zpráv a to jsou MMS (Multimedia Messaging Service). Tyto zprávy umožňují rozesílat fotografie, videozáznamy a zvukové záznamy.

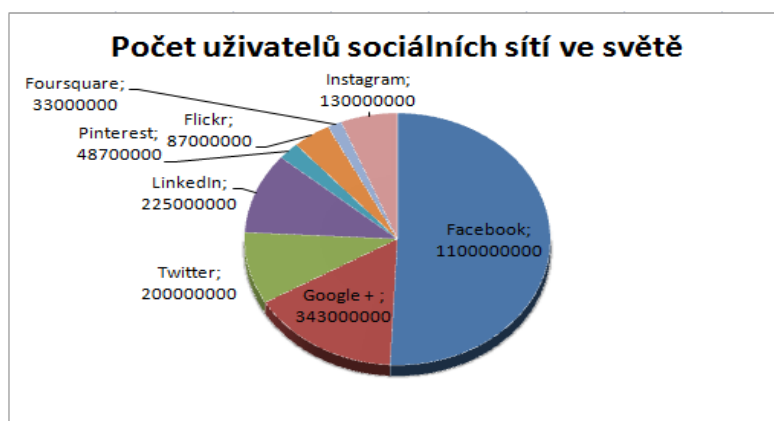
Kolář ve své knize uvádí konkrétní případy, na jejichž řešení se osobně podílel a u jednoho z nich cituje SMS, která přišla oběti: „*Ty ubohá barbínko, uděláme ti ve škole ze života peklo, budeš kňučet strachy. Těš se, ty chudinko, máme pro tebe překvapení*“ (Kolář, 2011, s. 85).

- **Telefonní hovory** – *K rozšířenosti této formy kyberšikany přispívá skutečnost, že předplacené SIM karty jsou dnes velmi dostupné, levné a telefonními společnostmi nijak evidované, kdo si předplacenou kartu kupuje* (Šmahaj, 2014, s. 46). Jak z definice vyplývá, mnoho agresorů kyberšikany spoléhá na předplacené SIM karty, které jsou k dostání na každém rohu za velmi nízké pořizovací náklady. U předplacených karet neexistuje povinnost majitele, uvádět své iniciály a proto jsou velmi těžko dohledatelné.
- **Mobilní telefony** - neslouží jen k telefonním hovorům a rozesílání SMS a MMS zpráv. Moderní telefony slouží i jako fotoaparát a na pořizování zvukových záznamů a videozáznamů. Tyto záznamy obětí kyberšikany nějakým způsobem zesměšňují, urážejí, nebo ponižují. Vzhledem k vlastnostem mobilních telefonů, není problém se téměř kdekoliv připojit na internet a záznamy pořízené mobilním telefonním zařízením zveřejnit na sociálních sítích jako je například YouTube, Stream či Facebook.
- **E-mailové zprávy** – Emailová korespondence je velmi běžný způsob. Emaily využíváme v rámci pracovní, studijní i běžné komunikace. Firmy mají své emailové adresy, školy emailové účty pro své studenty. Většina z nás je majitelem více jak jednoho emailového účtu a pro většinu z nás nebyl a není problém si nový email zařídit během pár minut. Běžně tohoto nevyužíváme a stačí nám rozlišovat emaily pracovní či studijní a

osobní. Toto jednání ale neplatí u kyberútočníků, kteří díky této technologii mohou atakovat libovolné množství lidí během minuty. Jak uvádí Šmahaj „*e-maily jsou jedna z nejčastějších komunikací využívané ke kyberšikaně. Důvodem je, že zpráva může být zaslána velkému počtu lidí doslova jedním kliknutím*“ (Šmahaj, 2014, s. 46). Množství emailu pro jednu osobu také není nijak omezeno, může se tedy stát, že agresor oběti úplně zahltí emailovou schránku. Emailové schránky a adresy mohou sloužit i v rukou agresora, jako velmi dobrý způsob kyberšikany. Po prolomení zabezpečení emailu se může agresor vydávat za oběť, popřípadě se může agresor vydávat za jiného útočníka, než jaká je realita tzv. email spoofing, který definujeme jako: „*pozměnění odesílatele e-mailové zprávy takže adresát se může domnívat, že e-mail pochází od jiné osoby*“ (IT slovník [online], 2010, dostupné z: www.it-slovník.cz).

- **Programy pro odesílání okamžitých zpráv** – tyto programy jsou velmi oblíbené u dnešní populace. Téměř každý má v telefonu umístěnou aplikaci, která umožňuje takovéto rozesílání. Aplikacím stačí připojení na internet a je možné hned a bez poplatku rozesílání libovolného množství zpráv. Takovéto aplikace jsou většinou napojeny na sociální sítě, které umožňují rozesílání.
- **Sociální sítě** – Nebezpečí sociálních sítí je v mnoha aspektech, které si uživatelé nemusí uvědomovat. Uživatelé na sociálních sítích si nezabezpečují své profily a informace o uživateli jsou tak běžně dostupné. Vytvoření profilu na sociálních sítích nepodléhá přísným pravidlům. Založit profil pod cizí identitou a umístit fotografie a komentáře je velmi běžnou a účinnou formou kyberšikany.

Aktuálně nejrozšířenější světová sociální síť je Facebook, jak uvádí obrázek č. 2, následuje Google +, twitter a instagram.

Obr. 2 Počet uživatelů sociálních sítí

Zdroj: RH plus marketing [online], 2011, dostupné z: www.rhplusmarketing.cz

Obecně se sociální sítě, mobilní telefony, e-mailové zprávy, či vytváření videí a fotografií považují za velmi přínosné. Pokud uživatelé dodržují pravidla a respektují jiné uživatele, je vše v pořádku a tyto technologie mohou fungovat jako výborný prostředek pro komunikaci. Ve chvíli, kdy ale tento prostředek někdo využije jako nástroj kyberšikany, jdou stranou přínosy moderních technologií a nastává problém prevence kyberšikany.

4.2.3 Rozdíl mezi tradiční šikanou a kyberšikanou

Kyberšikana a šikana jsou sobě velmi blízké jevy, které oba vychází z útoku agresora na oběť. Tradiční šikana pod sebou skrývá útoky jak psychické tak fyzické, kyberšikana pouze útoky psychické. Obě tyto formy agrese jsou jakýmsi odrazem problematických vztahů mezi spolužáky, vrstevníky, a obecně vztahů ve společnosti. Kyberšikana se stává modernější formou šikany, především z důvodu rozvoje informačních a komunikačních technologií a změny způsobu trávení volného času. Žáci spíše než osobní setkávání s přáteli preferují komunikaci přes sociální sítě a zaměřují svůj volný čas na stahování moderních mobilních aplikací, které jim tuto komunikaci umožňují. Bližší speci-

fikace pojmů kyberšikana a šikana dle Vaňkátové (2012, s. 7), se nachází v tabulce č. 2 Rozdíl mezi tradiční šikanou a kyberšikanou.

Tab. 2 Rozdíl mezi tradiční šikanou a kyberšikanou

	Klasická šikana	Kyberšikana
Definice	Jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrozit, nebo zastrašovat.	Jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ponížit, nebo zesměšnit oběť přes informační a komunikační technologie.
Cíl	Nejčastěji je cíle samo násilí páchané na oběti.	Jednoznačným cílem je psychický teror oběti.
Místo provedení	Odehrává se ve škole, po cestě domů atd.	Agresor může kontaktovat oběť prakticky kdekoliv a kdykoliv.
Formy útoků	Fyzické útoky – bytí, kopání, psychické útoky.	Pouze psychické útoky všech možných typů.
Anonymita	Neexistuje, útočník a oběť se setkávají v tváři tvář.	Většina obětí se nikdy nedozví, kdo je šikanoval.
Oběť	Většinou outsideri skupiny či jakýmkoliv způsobem odlišní jedinci.	Obětí se může stát kdokoliv, úmyslně či samovolně zvolený.
Legislativní úprava	Právní řád ČR nezná pojem šikany, ale může se řešit jako vyhrožování, vydírání aj.	Kyberšikana může naplňovat skutkovou podstatu některých trestných činů.

4.2.4 Prevence kyberšikany

Pojem prevence můžeme vysvětlit jako: „soubor opatření zaměřených na předcházení nežádoucím jevům, zejména onemocnění, poškození, sociálně patologickým jevům. Rozlišuje se. 1. Primární prevence, zaměřena na celou sledovanou populaci, 2. sekundární prevence, zaměřená na rizikové jednotlivce a skupiny, 3. terciální prevence, zaměřená na minimalizaci následků, nebo pokračování nežádoucích jevů jedinců, u nichž se již sledovaný nežádoucí jev vyskytl“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2003, s. 178).

Prevence kyberšikany a šikany je stejně podstatná jako prevence jakéhokoliv jiného nežádoucího a rizikového chování. V případě prevence kyberšikany je nutné dodržovat obecný rámec chování v internetovém světě. Tímto

jevem se zabývá netiketa, kterou definujeme jako: „*sadu doporučení pro slušné chování v internetovém světě*“ (Kavalír, 2009, s. 39), mezi zde specifická pravidla chování řadíme:

- nesdělovat citlivé informace (například osobní údaje, osobní fotografie);
- nebýt přehnaně důvěřivý, nikdy nevíte, kdo je na druhé straně;
- respektovat ostatní uživatele;
- seznámit se s pravidly služeb internetu;
- nesdílet fotografie;
- bezpečně se odhlašovat;
- měnit přihlašovací údaje, nebo mít bezpečnostní hesla;
- rozlišovat virtuální a reálný svět;
- zneužití nahlásit.

Prevence a seznámení jedinců s pravidly chování na internetu by prvotně mělo vycházet od rodičů. Většina jedinců začíná využívat informační a komunikační technologie s nástupem povinné školní docházky. Domnívat se tedy, že škola na sebe přebírá veškerou prevenci rizikového chování, je mylné. Rodiče, či opatrovníci žáka by ho měli seznámit se správným užíváním a chováním které nebude ohrožovat konkrétního žáka, ani ostatní v kolektivu. S tímto seznamováním je nutné začít od doby, kdy žák začne s využíváním ICT, jelikož v pozdějším věku se můžeme setkat s mnoha překážkami. Žáci jsou při nástupu na střední školu v období puberty a jejich vztah k autoritám může být nedůvěřivý. Jak uvádí Novotná (2014, s. 216) *"adolescenti se*

domnívají, že s jejich informacemi nebude zacházeno diskrétně a autoritám nedůvěřují. Jen malé množství adolescentů je přesvědčeno, že dospělí mohou pomoci."

Takovému názoru ze strany adolescenta je nutné předcházet především komunikací s ním a ukázat mu, že každý někdy potřebuje pomoc. Nejčastěji uváděné důvody, proč se oběť nesvěří rodiči, či dospělému uvádí Patchin (2005, s. 58):

- chtějí se se situací vypořádat sami;

- jsou přesvědčeni, že jim rodiče nerozumí;
- cítí se bezmocní, protože jejich znalosti o ICT mnohdy převyšují znalosti rodičů;
- obávají se, že ji rodiče omezí, či zakáží přístup na ICT.

4.2.5 Role školy ve vztahu k fenoménu rizikového chování - kyberšikana

Prevenici při kyberšikaně je třeba rozlišovat na primární prevenici ze strany školy a primární prevenici ze strany rodiny a jiných organizací.

Každá škola by se měla zajímat o vzdělávání svých žáků v různých oblastech rizikového chování a mezi takové patří i preventivní programy zaměřené na kyberšikanu. V rámci naší republiky není povědomí o kyberšikaně natolik rozšířené a většina žáků si tak pouze převádí vědomosti o šikaně do poznatků o kyberšikaně.

Primární prevenici ze strany školy můžeme na základě literárních zdrojů rozdělit následovně:

- Nespecifická prevence
- Specifická prevence

Nespecifické prevence, je taková prevence, do které řadíme programy a aktivity, které se konkrétně nezaměřují na rizikové chování, avšak svojí realizací pomáhají snižovat potencionální riziko výskytu. Do nespecifické prevence je možné zařadit jakoukoliv volnočasovou či vzdělávací aktivitu, která ve své podstatě učí jedince dodržovat rámeček společnosti a vštěpuje jim povědomí o rizikovém chování.

Na rozdíl od prevence nespecifické se prevence specifická zaměřuje na určitý typ a formu rizikového chování. Tato prevence je však specializována pouze na určitou cílovou skupinu, která má s rizikovým chováním potencionální, nebo reálný problém. Kdyby tedy neexistoval konkrétní problém a rizi-

kové chování, na které je prevence zaměřena by se nevyskytovalo, neexistovala by ani specifická prevence. Specifickou prevenci můžeme dále dělit na:

- Všeobecnou – tato specifická prevence rozlišuje cílovou skupinu především na základě věku jedinců, ne na základě jejich sklonu k rizikovému chování. "
- Selektivní – prevence selektivní, jak již vyplývá z názvu, je taková prevence, která vybírá jedince mající větší předpoklady k výskytu rizikového chování než jiné skupiny.
- Indikovanou- tato prevence se zaměřuje na jedince, u kterých se rizikového jednání již vyskytlo a má za úkol toto jednání co nejdříve podchytit a zabránit mu v dalším vývoji.

Součástí primárně preventivní strategie školy je její zaměřování k fenoménu kyberšikany a následná detekce kyberšikany mezi jejími žáky. Žáci na středních školách používají v hodinách výuky notebooky, nebo navštěvují učebny, které jsou vybaveny počítači. V takových učebnách, bývá přístup na internet omezen pouze sporadicky, tudíž může docházet ke kyberšikaně i v průběhu výuky.

Na základě studia odborných zdrojů se obecně doporučuje:

- stanovit jasná a srozumitelná pravidla používání Internetu, počítačů a ostatních elektronických zařízení, ve výuce i mimo výuku;
- pravidla zveřejnit na viditelných místech v počítačových učebnách, třídách a na jiných vhodných místech;
- zavést pojem „kyberšikana“ do školního řádu;
- vzdělávat studenty i pedagogické pracovníky v problematice bezpečného užívání Internetu a IT technologií cíleně inovativně s vysokou efektivností;
- nainstalovat do školních počítačů blokování nežádoucích stránek;
- zapojit straší žáky do programu o kyberšikaně.

Na základě studia odborných zdrojů bylo zjištěno, že pojem kyberšikana se ve školních dokumentech vyskytuje pouze sporadicky. Ve většině případů se ve školních řádech můžeme setkat se zakotvením pojmu šikana. Tato problematika je řazena do závažného porušení školních řádů, které především „*narušují výuku, výchovu a chod školy a ukazují na sociální nepřipravenost žáka na studium na střední škole*“ (Doušek, 2016, s. 23). Postihy za uvedené chování se liší v závislosti na konkrétní škole, jejích pravidlech, a stupni závažnosti, nejčastěji se můžeme setkávat:

- důtka ředitele školy;
- podmíněné vyloučení žáka;
- vyloučení žáka.

Hranice mezi závažným porušením školního řádu a hrubým porušením školního řádu je velmi mlhavá. V definici hrubého porušení se setkáme s použitím slovního spojení „*narušení sociálního klimatu školy*“ (Tamtéž, s. 23). Konkrétně můžeme hovořit především o: fyzickém napadení spolužáka či zaměstnance školy, úmyslně způsobení újmy na zdraví, krádež, nebo jiné úmyslné poškození majetku školy, nebo majetku spolužáka. Do této kategorie zajisté patří i kyberšikana a šikana, ve školním řádu však není více konkretizována.

4.2.6 Kyberšikana a zákony

Kyberšikana sama o sobě není v zákoně nijak zakotvena a zákon na tuto problematiku tudíž nepomýšlí. Pokud budeme hovořit o šikaně, jako takové zjistíme, že ani tato problematika není v zákoně jak zakotvena.

„*Právní definici šikany v našem právním řádu nenajdeme, nicméně na potřebu komplexního řešení šikany reagovalo Ministerstvo školství, které vymezilo problematiku šikany v metodickém pokynu MŠMT č. 28 275/2000-22*“ (Společenství proti šikaně [online], 2004, dostupné z: www.sikana.org). I přesto, že kyberšikana ani šikana není v právním řádu nijak zakotvena, mů-

že její provádění naplňovat skutkovou podstatu některých trestných činů a přestupků. Častým způsobem kyberšikanou je natáčení a pořizování fotografií a následné zveřejňování na internet. Jak uvádí zákony české republiky, je toto jednání nelegální. „*Zákaz natáčení, fotografování a zveřejňování snímku bez souhlasu dotyčné osoby zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník*“ (Ciklová, 2014, s. 79). V zákonech se můžeme setkat s mnoha paragrafy, které se zabývají zneužitím informačních a komunikačních technologií. Jedná se například o:

- § 184 pomluva;
- § 180 neoprávněné nakládání s osobními údaji;
- § 354 nebezpečné pronásledování.

4.2.7 Organizace nápomocné při řešení kyberšikanou

Organizací zabývajících se kyberšikanou v posledních letech přibývá v souvislosti s rozvojem a rozsahem této problematiky. Mezi neznámější v rámci České republiky i jihomoravského kraje, patří Policie České republiky. Ve městě Brně se kyberšikanou zabývá tiskový odbor Krajského ředitelství Policie ČR. I přesto, že je policie zakotvena ve znalostech veřejnosti nejvíce, není tato instituce mezi prvními, která se o výskytu rizikového chování dozvídá. Společnost obecně vnímá policii jako poslední možné řešení, kdy všechny ostatní postupy nezabraly. Autorka bakalářské práce se domnívá, že pro oběti kyberšikanou je přijatelnější vystupovat s oznámením anonymně z důvodu strachu ze zveřejnění, než se obracet na policii, která by zahájila trestní řízení a vyšetřování kyberšikanou by se stalo veřejným tématem. Mezi nejčastěji oslovované organizace řadíme:

- E-bezpečí = „*Projekt E-Bezpečí je celorepublikový projekt zaměřený na prevenci, vzdělávání, výzkum, intervenci a osvětu spojenou rizikovým chováním na internetu a souvisejícími fenomény. Projekt je realizován Centrem prevence rizikové virtuální komunikace Pedagogické fakulty Univerzity Palackého ve spolupráci s další-*

mi organizacemi. Projekt je časově neohraničený" (E-bezpečí [online], 2012, dostupné z: www.e-bezpeci.cz). Jak z definice vyplývá, projekt E-bezpečí se zaměřuje na prevenci kyberšikany a seznamování žáků a jejich rodičů s významem problematiky a jejími důsledky. Nejčastějšími aspekty, které e-bezpečí řeší, je komunikace s neznámými uživateli, nebezpečné pronásledování a sexting.

- Linka bezpečí (116 111) je jedna z neznámějších linek v české republice, která se zaměřuje na děti a dospívající do 18 let. Linka bezpečí považuje za své poslání především snadnou a dostupnou pomoc. Díky její přístupnosti jak přes internetové připojení tak její dobré propagace tísňových telefonních čísel se domnívám, že velké množství obětí tuto variantu řešení a pomoci volí. Linka bezpečí má pod svojí záštitou i rodičovskou linku 840 111 234, která primárně zabezpečuje pomoc rodičům, prarodičům a všem dospělým, kteří se obávají o děti. (Linka bezpečí [online], 2006, dostupné z: www.rodicovskalinka.cz/)

- Internetové poradny- *„poskytují přímé poradenství těm, kteří mají buď podezření na šikanu, nebo nevědí jak postupovat, jsou-li rodiče agresora“*. (Vagnerová a kol, 2009, s. 12): Internetové poradny jsou další dobrým způsobem, kterým mohou oběti či jejich rodiče upozornit na podezření z šikany a kyberšikany. Jedná se většinou o anonymní poradny, které pomohou a poradí v dalším postupu.

Další organizace poskytující pomoc při kyberšikaně:

- pedagogicko-psychologické poradny;
- střediska výchovné péče;
- diagnostické ústavy.

Vždy je lepší, být o problematice rizikového chování informován, i přesto, že se nás aktuálně nedotýká. To, že se kyberšikana v našem okolí nevyskytuje v tento moment, neznamena, že se s tímto problémem nesetkáme nikdy.

Co dělat, když se i přes primární prevenci staneme oběti kyberšikany nám rády objasní poradny a další organizace zabývající se kyberšikanou na našem území. Je důležité si uvědomovat rizika virtuální komunikace a znát první důležité kroky při řešení problematiky.

Jak uvádí Patchin „*Samotné vypnutí počítače, či zamezení přístupu dítěte k internetu a mobilním telefonům opravdu situaci neřeší. Pro tuto generaci je být online vším*“ (Patchin, 2005 s. 23).

5 Praktická část a výsledky práce

5.1 Oslovení respondentů

Autorka bakalářské práce oslovila ředitele střední průmyslové školy v Brně v dubnu 2015 telefonicky. Za několik dní přišlo kladné vyjádření k realizaci průzkumného šetření s odkazem na kontaktní osobu.

V říjnu 2015 proběhla návštěva školy spolu s prohlídkou realizovanou s přiděleným pedagogem, kterému byly sděleny veškeré informace o průzkumném šetření a následně předány dotazníky. Distribuováno bylo celkem 120 dotazníků, které byly rozděleny konkrétním pedagogům. Počet dotazníku pro určitého pedagoga závisel na obsazenosti jeho tříd. Respondenti vyplňovali dotazník anonymně, uváděli pouze svůj věk, ročník, který navštěvují a své pohlaví. Dotazníky nebyly vyplňovány v přítomnosti autorky bakalářské práce.

Zkoumaný vzorek obsahoval 120 respondentů, ale návratnost byla pouze 83,83%, tedy 97 vyplněných dotazníků. Výběr respondentů byl záměrný, jednalo se o žáky 1. až 4. ročníků, přičemž byly dotazníky rozděleny:

- 1. ročník – 19 dotazníků;
- 2. ročník – 32 dotazníků;
- 3. ročník – 39 dotazníků;
- 4. ročník - 30 dotazníků.

Návratnost dotazníků byla:

- 1. ročník – 18 dotazníků;
- 2. ročník - 27 dotazníků;
- 3. ročník – 36 dotazníků;
- 4. ročník – 19 dotazníků.

Největší návratnosti bylo dosaženo u 1. ročníku, kde bylo poskytnuto nejméně dotazníků, naopak nejnižší návratnost se vyskytla u 4. ročníků,

což si autorka práce vysvětluje především absencí studentů připravující se na maturitní zkoušky.

5.2 Sestavení dotazníku

V rámci bakalářské práce byla pro sběr dat využita metoda dotazování, technika dotazník. Použitý dotazník byl převzat a upraven z portálu o školství v Jihomoravském kraji, který byl realizován v rámci projektu „Bezpečně v kyberprostoru.“

Dotazník obsahoval 16 otázek, které měly za cíl zmapovat kyberšikanu na škole. Pro účely sběru dat na střední odborné škole v Brně byl dotazník rozšířen na 19 otázek, které byly upraveny s cílem zjistit:

- Kde se respondenti nejčastěji dozvěděli o kyberšikaně?
- Kolik respondentů považuje internet za bezpečný?
- Jaká část respondentů se stala obětí kyberšikany?
- Jaká část respondentů se stala agresorem kyberšikany?
- Jaká část respondentů využívá informační a komunikačních technologie více jak 4 hodin denně?
- Kolik respondentů by se svěřilo s problémem kyberšikany zaměstnanci školy?
- Kolik respondentů má ke kyberšikaně negativní postoj?
- Je na střední škole přítomna kyberšikana?

Předpoklady:

- Respondenti se nejčastěji dozvěděli o kyberšikaně od rodičů.
- 80% respondentů považuje internet za bezpečný.
- 50% respondentů se stalo obětí kyberšikany.
- 30% respondentů se stalo agresorem kyberšikany.
- 60% respondentů využívá informační a komunikační technologie více jak 4 hodiny denně.

- 10% respondentů by se svěřilo s problémem kyberšikany zaměstnanci školy.
- 60% respondentů má ke kyberšikaně negativní postoj.
- Na střední škole je přítomna kyberšikana.

Dotazník obsahoval otázky dichotomické, otevřené, uzavřené a polozavřené a byl pomyslně rozdělen na 4 části. Záměrem první části dotazníku je zjistit informovanost žáků o kyberšikaně, kde se s pojmem seznámily, kolik času denně využívají na práci s prostředky použitelné při kyberšikaně a zda se cítí na internetu v bezpečí.

Druhá část dotazníku se zaměřuje na četnost kyberútoků především z pohledu oběti a zjišťuje pocity, způsob řešení útoku a obecný názor na kyberšikanu. Třetí část dotazníku je zaměřena spíše na agresora, jeho útoky, četnost a prostředky k tomu využívané. Čtvrtá část dotazníku má kontrolní charakter. Obsahuje vybrané otázky z prvních tří částí dotazníku, které jsou přepracovány a položeny v jiném znění.

Ke zpracování údajů získaných z průzkumného šetření byla využita tabulka četností, ve které jsou zaznamenány absolutní a relativní četnosti získaných dat.

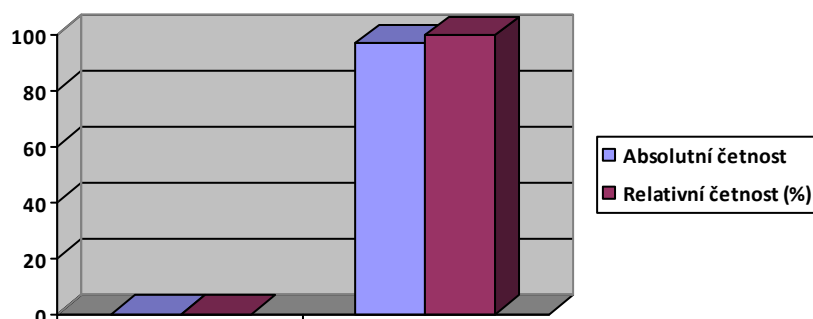
Veškeré grafické a tabulkové znázornění je vlastním zpracováním dat získaných z průzkumného šetření.

5.3 Tabulkové a grafické znázornění položek a jejich vyhodnocení

Položka 1: Víš, co je to kyberšikana?

Tab. 3 Znalost respondentů pojmu kyberšikana

Odpovědi respondentů	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
šikana prováděná prostřednictvím fyzického a psychického omezování a násilí	0	0
šikana prováděná prostřednictvím elektronických prostředků: internet, mobilní telefony a jiné informační a komunikační technologie	97	100
Celkem	97	100

Obr. 3 Znalost respondentů pojmu kyberšikana

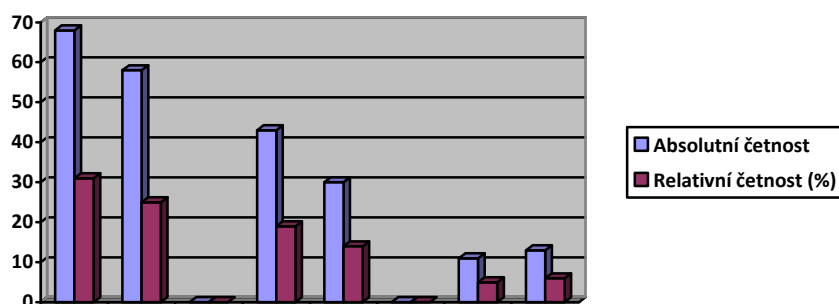
Interpretace získaných dat:

Odpovědi na otázku č. 1 jsou uvedeny v tabulce č. 3 a následně v obrázku č. 3, kde jsou znázorněny graficky. Z tabulky je patrné, že na otázku „Víš, co je to kyberšikana“ odpovědělo 97 respondentů, kteří uvedli, že kyberšikana je šikana prováděná prostřednictvím elektronických prostředků: internet, mobilní telefon a jiné. Odpověď, že kyberšikana je šikana prováděná prostřednictvím fyzického a psychického omezování a násilí, nepovažoval žádný z dotazovaných za správnou.

Položka 2: Kde jsi se seznámil/a s pojmem kyberšikana?

Tab. 4 Informovanost žáků o problematice kyberšikany

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Doma od rodičů	68	30,7
Ve škole od učitelů	56	25,5
Ve škole od školního metodika prevence	0	0
Ve škole od spolužáků	43	19,4
Od kamaráda	30	13,5
Ve škole od školního psychologa	0	0
V rámci mimoškolní aktivity	11	4,9
V rámci aktivity pořádané školou	13	5,8

Obr. 4 Informovanost žáků o problematice kyberšikany

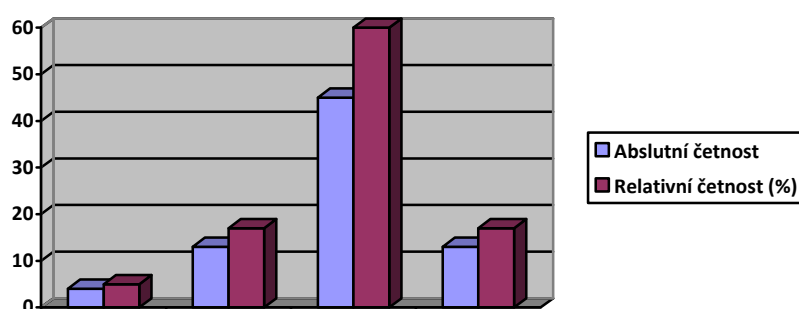
Interpretace získaných dat:

V otázce č. 2 bylo zjišťováno, odkud se respondenti dozvěděli o pojmu kyberšikana. Respondenti mohli zvolit více odpovědí. Z celkového počtu 97 respondentů, odpovědělo 68 respondentů doma od rodičů, 56 respondentů, se o této problematice dozvědělo od učitelů, následovaly odpovědi 43 respondentů ve škole od spolužáků, 30 respondentů od kamaráda, 13 v rámci aktivit pořádaných školou 11, v rámci mimoškolních aktivit. Nikdo z respondentů nezvolil odpověď ve škole od školního psychologa, nebo ve škole od školního metodika prevence.

Položka 3: V průměru, kolik času denně trávíš užíváním internetu?

Tab. 5 Užívání internetu

Užívání internetu	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Hodinu	4	4,1
2 hodiny	13	13,4
4 - 6 hodin	67	69,1
Více než 6 hodin	13	13,4
Celkem	97	100

Obr. 5 Doba, kterou tráví respondenti na internetu

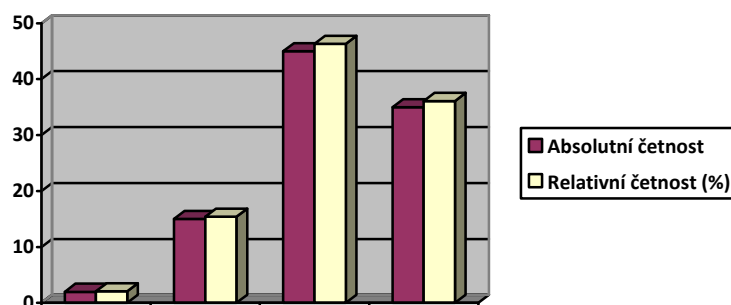
Interpretace získaných dat:

Cílem otázky bylo zjistit, kolik času tráví respondenti připojeni v online světě. Ze získaných dat lze konstatovat, že 69,1 % respondentů tráví na internetu 4-6 hodin denně, následuje odpověď více jak 6 hodin denně, kterou uvedlo 13,4 % respondentů, stejně jako u odpovědi 2 hodiny denně. Poslední možnost hodinu denně zvolilo pouze 4,1 % respondentů.

Položka 4: V průměru, kolik času denně využíváš mobilní telefon, nebo tablet?

Tab. 6 Doba, kterou tráví respondenti užíváním mobilního telefonu, či tabletu

Čas na internetu	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Hodinu	2	2,1
2 hodiny	15	15,4
4 – 6 hodin	45	46,3
Více jak 6 hodin	35	36,1
Celkem	97	100

Obr. 6 Čas, který tráví respondenti užíváním telefonu, či tabletu

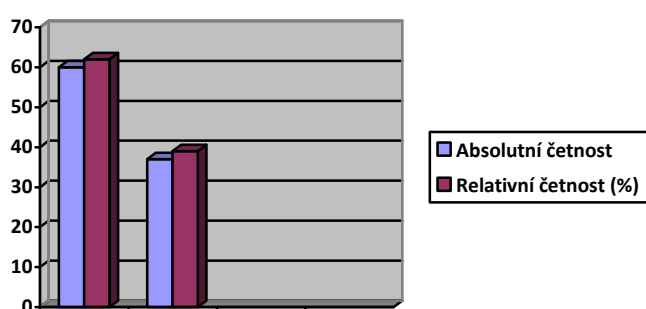
Interpretace získaných dat:

Odpovědi na otázku č. 4 jsou uvedeny v tabulce č. 6 a následně grafu vycházejícího z dat uvedených v tabulce. Z grafu je patrné, že na otázku „V průměru, kolik času denně využíváš mobilní telefon, nebo tablet?“ odpovědělo 46,3 % respondentů 4-6 hodin denně, 36,1 % respondentů více jak 6 hodin, 15,4 % respondentů 2 hodiny denně a jen 2,1 % respondentů uvedlo, že využívají mobilní telefon, nebo tablet jen hodinu denně.

Položka 5: Zveřejňuješ své fotografie, intimní informace, nebo videové záznamy na profilu jako je třeba Facebook?

Tab. 7 Zveřejňování fotografií, intimních informací, nebo videových záznamů na sociálních sítích

Zveřejňování fotografií, intimních informací, nebo videových záznamů na sociálních sítích	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ano	60	61,8
Ne	37	38,1
Celkem	97	100

Obr. 7 Zveřejňování fotografií, intimních informací, nebo videových záznamů na sociálních sítích

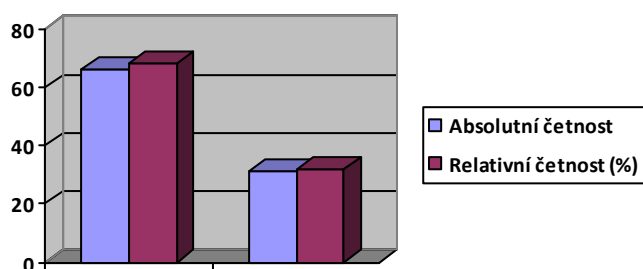
Interpretace získaných dat:

Z tabulky vyplývá, že z celkového počtu 97 respondentů, kteří odpověděli na otázku „Zveřejňuješ své fotografie, intimní informace, nebo záznamy z videa na profilu jako je třeba Facebook?“ je 61,8 % respondentů zveřejňuje a 38,1 % respondentů odpovědělo, že údaje, fotografie nebo záznamy z videa nezveřejňují.

Položka 6 Cítíš se na internetu bezpečně?

Tab. 8 Bezpečnost na internetu

Bezpečnost na internetu	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ano	66	68,04
Ne	31	31,9
Celkem	97	100

Obr. 8 Bezpečnost na internetu

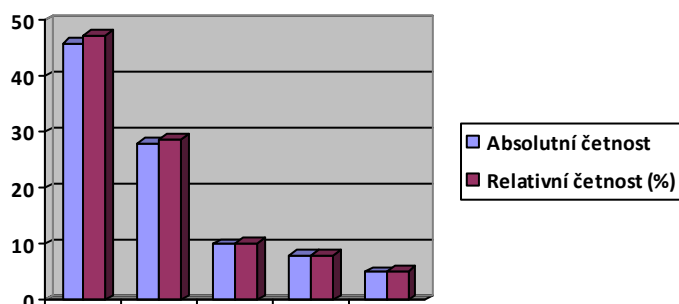
Interpretace získaných dat:

Odpovědi na otázku č. 6 jsou uvedeny v tabulce č. 8. Z tabulky vyplývá, že z celkového počtu 97 respondentů, kteří odpověděli na otázku „Cítíš se na internetu v bezpečí?“ jich 68,04 % odpovědělo ano, 31,9 % zvolilo odpověď ne.

Položka 7: Stalo se ti v posledních 6 měsících, že by tě někdo opakovaně zasměšňoval, nebo ti vyhrožoval na internetu, nebo přes mobilní elektronické zařízení?

Tab. 9 Výskyt kybernetických útoků přes mobilní elektronické zařízení

Výskyt kybernetických útoků přes mobilní elektronické zařízení	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Vůbec	46	47,4
Zřídka (1x až 3x v posledních 6 měsících)	28	28,8
Občas (3x až 6x v posledních 6 měsících)	10	10,3
Často (Dvakrát za měsíc)	8	8,2
Velmi často (každý den)	5	5,1
Celkem	97	100

Obr. 9 Výskyt kybernetických útoků přes mobilní elektronické zařízení

Interpretace získaných dat:

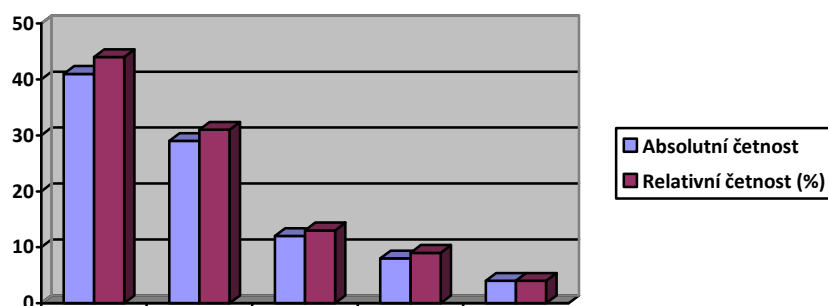
Otázka měla za cíl zjistit, zda dochází mezi žáky ke kyberšikaně za pomoci mobilního elektronického zařízení. Z celkového počtu 100% dotazovaných odpovědělo 47,4 %, kteří uvedli, že se s takovým jedním nesetkávají, 28,8 % respondentů uvedlo, že 1 až 3 krát za 6 měsíců se s takovýmto chováním setkávají, 10,3 % respondentů odpovědělo občas, 8,2 % často a 5,1 % respondentů uvedlo, že se s takovýmto chováním setkávají velmi často.

Položka 8: Zažil jsi v posledních 6 měsících opakované záměrné rozšiřování pomluv o tvé osobě na sociálních sítích?

Tab. 10 Výskyt kybernetických útoků na sociálních sítích

Výskyt kybernetických útoků na sociálních sítích	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Vůbec	41	42,2
Zřídka (1x až 3x v posledních 6 měsících)	29	29,8
Občas (3x až 6x v posledních 6 měsících)	13	13,4
Často (Dvakrát za měsíc)	10	10,3
Velmi často (každý den)	4	4,1
Celkem	97	100

Obr. 10 Výskyt kybernetických útoků na sociálních sítích

Interpretace získaných dat:

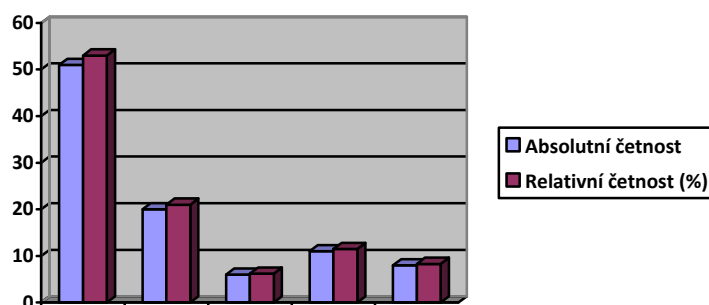
Odpovědi na otázku č. 8 jsou uvedeny v grafu č. 10. Na otázku „Zažil jsi v posledních 6 měsících opakované záměrné rozšiřování pomluv o tvé osobě na sociálních sítích?“ odpověděli respondenti následovně: Nejčastější odpověď „Vůbec“ zvolilo 42,2% respondentů, odpověď zřídka (1x až 3x v posledních 6 měsících) zvolilo 29,8 % respondentů, odpověď občas zvolilo 13,4 % respondentů, následovala odpověď „často (dvakrát za měsíc), kterou

zvolilo 10,3 % z respondentů a odpověď „Velmi často (každý den) zvolili 4,1% respondentů.

Položka 9: Stalo se ti v posledních 6 měsících, že by tě někdo natáčel, nebo fotografoval a umíst'oval záznamy na internetu?

Tab. 11 Výskyt kybernetických útoků formou fotografií na internetu

Výskyt kybernetických útoků formou fotografií na internetu	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Vůbec	51	52,5
Zřídka (1x až 3x v posledních 6 měsících)	20	20,6
Občas (3x až 6x v posledních 6 měsících)	7	7,2
Často (Dvakrát za měsíc)	11	11,3
Velmi často (každý den)	8	8,2
Celkem	97	100

Obr. 11 Výskyt kybernetických útoků formou fotografií na internetu

Interpretace získaných dat:

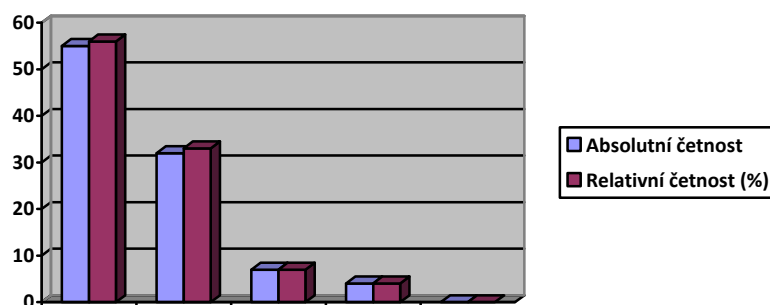
Otázka č. 9 byla zaměřena na zjištění četnosti kybernetických útoku agresora na oběť formou pořizování a následné zveřejňování fotografií na internetu. Nejčastější odpověď vůbec zvolilo 52,5 % respondentů, následovala odpověď zřídka, kterou označilo 20,6 % dotazovaných. Odpověď často, zvolilo 11,3 %

respondentů a odpověď velmi často bylo zvolena 8,2 %, jak vyplývá z tabulky č. 11, graf č. 11.

Položka 10: Jak často k takovému jednání docházelo?

Tab. 12 Výskyt kybernetických útoků

Výskyt kybernetických útoků	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Vůbec	55	56,7
Zřídka (1x až 3x v posledních 6 měsících)	32	32,98
Občas (3x až 6x v posledních 6 měsících)	6	6,1
Často (Dvakrát za měsíc)	4	4,1
Velmi často (každý den)	0	0
Celkem	97	100

Obr. 12 Četnost kybernetických útoků

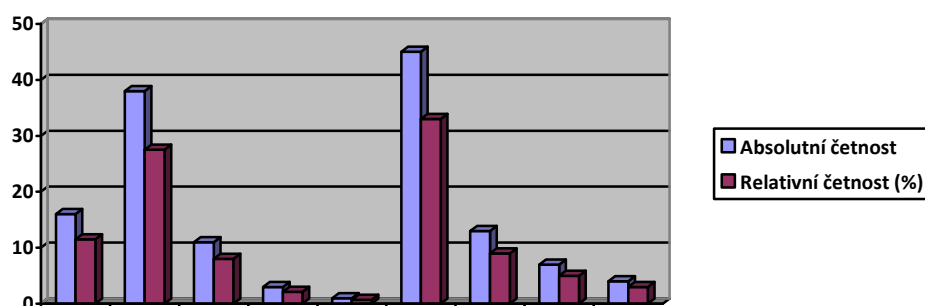
Interpretace získaných dat:

Odpovědi na otázku č. 10 jsou uvedeny v tabulce č. 10 a následně zpracovány v grafu č. 12. Z odpovědí vyplývá, že respondenti nejčastěji volili odpověď vůbec a to v 56,7 %, následovala odpověď zřídka 32,8 %, občas 6,1 %, často 4,1 % a odpověď velmi často nezvolil žádný respondent.

Položka 11: Jaké pocity jsi cítil, když ses dozvěděl o negativních informacích o své osobě zveřejněných na internetu

Tab. 13 Pocity respondentů

Pocity respondentů	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Obavy	16	11,5
Naštvanost	38	27,5
Otrávenost	11	7,9
Nechtěl/a jsem jít do školy	3	2,1
Ztrácím chuť k jídlu	1	0,7
Smutek	45	32,6
Cítil/a jsem se fyzicky nemocný/á	13	9,4
Problémy se spaním	7	5,07
Žádné	4	2,8

Obr. 13 Pocity respondentů

Interpretace získaných dat:

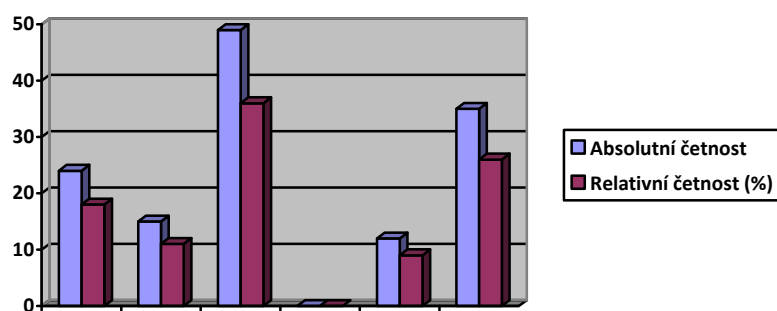
Odpovědi na otázku „Jaké pocity jsi cítil, když ses dozvěděl o negativních informacích o tvé osobě zveřejněných na internetu?“ možnost vybírat z více odpovědí z následující nabídky: a) obavy; b) naštvanost c) otrávenost d) nechtěl/a jsem jít do školy; e) ztrácím chuť k jídlu; f) smutek; g) cítil/a jsem se fyzicky nemocný/a (např. Bolest břicha, hlavy, škrábání v krku); h) problémy se spaním; i) žádné. Cílem bylo zjistit, jaké pocity v oběti převažovaly v době kyberšikany. Z odpovědí respondentů převládá smutek, který byl zmíněn 45 respondenty, naštvanost, kterou uvedlo 38 respondentů, následovaly odpovědi 16 obavy, 13 uvedlo odpověď cítil/a jsem se fyzicky nemocný/á (např. bolest břicha, hlavy, škrábání v krku), 11, otrávenost, 3 respondenti nechtěli

jít do školy, 7 respondentů mělo problémy se spaním, 4 respondenti nepociťovali žádné problémy, 1 respondent uvedl nechuť.

Položka 12 Svěřil/a (by) ses s problémem kyberšikany někomu?

Tab. 14 Důvěra respondentů

Důvěra respondentů	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ano, rodičům	24	17,7
Ano, třídnímu učiteli	15	11,1
Ano, kamarádovi	49	36,2
Ano, školnímu metodikovi prevence	0	0
Ano, spolužákům	12	8,8
Ne, nikomu	35	25,9

Obr. 14 Komu se respondenti svěřují

Interpretace získaných dat:

Odpovědi na otázku „Svěřil/a (by) ses s problémem kyberšikany někomu?“ měly respondenti možnost vybírat z více odpovědí z následující nabídky: A) Ano, rodičům; B) Ano, třídnímu učiteli; C) Ano, kamarádovi; D) Ano, školnímu metodikovi prevence; E) Ano, spolužákům; F) Ne, nikomu. Z celkového počtu respondentů, zvolilo 49 ano, kamarádovi, 35 ne, nikomu, 24 ano, rodičům, 15 ano, třídnímu učiteli, 12 ano, spolužákům.

Položka 13 Jaký je tvůj názor na kyberšikanu?

Tab. 15 Jaký je tvůj názor na kyberšikanu - tabulka absolutních četností

Jaký je tvůj názor na kyberšikanu?	Nesouhlasím	Spíše nesouhlasím	Nevím	Spíše souhlasím	Souhlasím	Celkem
Kyberšikana je závažnější než klasické šikanování.	36	25	19	5	12	97
Kyberšikanování je přijatelnější, než klasické šikanování.	28	16	7	36	10	97
Oběti kyberšikany se jimi stanou obvykle k nejasného důvodu.	56	11	21	9	0	97
Kyberšikana někoho je zábavná.	87	3	7	0	0	97
Je jednodušší utéct z kyberšikanování, než z klasického šikanování.	8	47	5	20	17	97
Kyberšikana je cool.	68	5	11	12	1	97
Oběti kyberšikany chtějí být šikanovány.	56	4	3	23	11	97
Okolnosti kyberšikany jsou ně zraňující.	64	23	3	4	3	97
Je vzrušující někoho kyberšikanovat.	86	11	0	0	0	97
Necítil/a bych se vinný/á, kdybych někoho kyberšikanoval/a.	87	3	7	0	0	97
Kyberšikana je zábavná.	87	8	2	0	0	97
Kdybych věděl/a o tom, že je někdo kyberšikanovaný pomohl/a bych mu.	0	2	26	9	60	97
Oběti kyberšikany jsou slabé.	64	0	0	0	33	97
Oběti kyberšikany jsou oběti školní šikany.	1	12	31	12	41	97

Tab. 16 Jaký je tvůj názor na kyberšikanu - tabulka relativních četností

Jaký je tvůj názor na kyberšikanu?	Nesouhlasím	Spíše nesouhlasím	Nevím	Spíše souhlasím	Souhlasím	Celkem (%)
Kyberšikana je závažnější než klasické šikanování.	37,1	25,7	19,5	5,1	12,3	100
Kyberšikanování je přijatelnější, než klasické šikanování.	28,8	16,4	7,2	37,1	10,3	100
Oběti kyberšikany se jimi stávají obvykle k nejasného důvodu.	57,7	11,3	21,6	9,2	0	100
Kyberšikana někoho je zábavná.	89,6	3,09	7,2	0	0	100
Je jednodušší utéct z kyberšikanování, než z klasického šikanování.	8,2	48,4	5,1	20,6	17,5	100
Kyberšikana je cool.	70,1	5,1	11,3	12,3	1,03	100
Oběti kyberšikany chtějí být šikanovány.	57,7	4,1	3,09	23,7	11,3	100
Okolnosti kyberšikany jsou ně zraňující.	65,9	23,7	3,09	4,1	3,09	100
Je vzrušující někoho kyberšikanovat.	88,6	11,3	0	0	0	100
Necítil/a bych se vinný/á, kdybych někoho kyberšikanoval/a.	89,6	3,09	7,2	0	0	100
Kyberšikana je zábavná.	89,6	8,2	2,06	0	0	100
Kdybych věděl/a o tom, že je někdo kyberšikanovaný pomohl/a bych mu.	0	2,06	26,8	9,27	61,8	100
Oběti kyberšikany jsou slabé.	65,9	0	0	0	34,02	100
Oběti kyberšikany jsou oběti školní šikany.	1,03	12,3	31,9	12,3	42,2	100

Poznámka autora BP: Zpracování v grafické podobě viz příloha C - Grafické znázornění položky 13. praktické části.

Interpretace získaných dat:

Odpovědi na otázku č. 13 „Jaký je tvůj názor na kyberšikanu?“ jsou uvedeny v tabulkách č. 15 a 16. V tabulce č. 15 jsou uvedeny absolutní četnosti, v tabulce č. 16 četnosti relativní. Respondenti určovali míru souhlasu s tvrzeními v konkrétních tabulkách. Veškeré odpovědi jsou zaznamenány v tabulce a následně graficky zpracovány v příloze č. 2.

Respondenti odpovídali takto:

a) Kyberšikanování je závažnější než klasické šikanování ve škole: Nesouhlasilo 37,1 %; spíše nesouhlasilo 25,7 %; nevědělo 19,5 %; souhlasilo 12,3 %; spíše souhlasilo 5,1 %.

b) Kyberšikana je přijatelnější než klasické šikanování ve škole: Spíše souhlasilo 37,1 %, Nesouhlasilo 28,8 %, spíše nesouhlasilo 16,4 %, souhlasilo 10,3 %, nevědělo 7,2 %.

c) Obětí kyberšikany se jimi stanou obvykle z nejasného důvodu: Nesouhlasilo jich 57,7%, nevědělo 21,6 %, spíše nesouhlasilo 11,3 %, spíše souhlasilo 9,2 %, souhlasilo 0 %.

d) Kyberšikana někoho je zábavná: 89,6% respondentů nesouhlasilo, 7,2 % nevědělo a 3,09 % spíše nesouhlasilo.

e) S tvrzením Je jednodušší utéct z kyberšikanování než z šikanování odehrávajícího se přímo ve škole: spíše nesouhlasilo 48,4 %, spíše souhlasilo 20,6 %, souhlasilo 17,5 %, nesouhlasilo 8,2 %, nevědělo 5,1 %

f) Kyberšikana je cool: 70,1% respondentů nesouhlasí, 12,3 % spíše souhlasilo, 11,3 % neví, 5,1 % spíše nesouhlasilo, 1,03 % souhlasilo.

g) Oběti kyberšikany chtějí být šikanovány, s tímto nesouhlasí 57,7% respondentů, 23,7 % spíše souhlasilo a 11,3% uvedlo, že s tímto tvrzením souhlasí, 4,1 % spíše nesouhlasí a 3,09 % nevědělo.

h) Okolnosti kyberšikany jsou méně zraňující než okolnosti školního šikování, 65,9% dotazovaných nesouhlasí, 23,7 % spíše nesouhlasí, 4,1 % spíše souhlasí, 3,09 souhlasí a 3,09 neví.

ch) Je to vzrušující někoho kyberšikanovat, 88,6 % nesouhlasilo, 11,3 % respondentů uvedlo, že spíše nesouhlasí.

i) Kdybych věděl/a, že je někdo kyberšikanovaný, pokusil/a bych se to zastavit, 61,8% respondentů s tímto tvrzením souhlasilo, 26,8 % nevědělo, 9,27 % spíše souhlasilo, 2,06 % spíše nesouhlasilo

j) Oběti kyberšikany jsou slabé, s tímto, 65,9 % nesouhlasí, souhlasí 34,02 %,

k) Oběti kyberšikany jsou oběťmi školní šikany, 42,2% respondentů uvedlo, 31,9 % nevědělo, 12,3 % spíše souhlasilo, 12,3 % spíše nesouhlasilo, 1,03 % nesouhlasilo.

Položka 14 Vyzkoušel/a jsi některé z uvedených řešení tvojí situace?

Tab. 17 Řešení kyberšikany – Absolutní četnost

Absolutní četnost	Nebylo to účinné	Spíše neúčinné	Nevím	Spíše účinné	Bylo to účinné	Celkem
Řekl/a jsem tem, kteří mi ubližovali, aby přestali	36	12	14	28	7	97
Utekl/a jsem	94	1	2	0	0	97
Neudělal/a jsem nic	33	12	25	15	12	97
Zůstal/a jsem off-line	12	26	14	22	23	97
Oplatil/a jsem to	12	54	16	0	15	97
Řekl/a jsem to kamarádovi	15	30	20	15	17	97
Řekl/a jsem to kamarádovi ze školy	15	30	22	20	10	97
Řekl/a jsem to rodičům	10	35	12	30	10	97
Řekl/a jsem to sourozenci	22	45	0	3	27	97
Řekl/a jsem to učiteli	20	47	0	27	3	97
Informoval/a jsem policii	65	10	15	2	5	97
Zasmál/a jsem se tomu	0	0	65	12	20	97
Smazal/a jsem to	0	60	20	15	2	97
Zablokovala jsem to	78	2	7	10	0	97
Změnil/a jsem si ID,přezdívku	30	25	15	17	10	97
Vytiskl/a jsem si to	36	28	21	0	12	97
Oznámil/a jsem nevhodné chování vůči mně internetovému, nebo telefonnímu operátorovi	59	11	10	17	2	97

Tab. 18 Řešení kyberšikany – Relativní četnost

Relativní četnost	Nebylo to účinné	Spíše neúčinné	Nevím	Spíše účinné	Bylo to účinné	Celkem (%)
Řekl/a jsem tem, kteří mi ubližovali, aby přestali	37,1	12,3	14,4	28,8	7,2	100
Utekl/a jsem	96,9	1,05	2,06	0	0	100
Neudělal/a jsem nic	34,02	12,3	25,7	15,4	12,3	100
Zůstal/a jsem off-line	12,3	26,8	14,4	22,6	23,7	100
Oplatil/a jsem to	23,3	55,6	16,4	0	15,4	100
Řekl/a jsem to kamarádovi	15,4	30,9	20,6	15,4	17,5	100
Řekl/a jsem to kamarádovi ze školy	15,4	30,9	22,6	20,6	10,3	100
Řekl/a jsem to rodičům	10,3	36,08	12,3	30,09	10,3	100
Řekl/a jsem to sourozenci	22,6	46,3	0	3,09	27,8	100
Řekl/a jsem to učiteli	20,6	48,4	0	27,8	3,09	100
Informoval/a jsem policii	67,01	10,3	15,4	22,06	5,15	100
Zasmál/a jsem se tomu	0	0	67,01	12,3	20,6	100
Smazal/a jsem to	0	61,8	20,6	15,4	2,06	100
Zablokovala jsem to	80,4	2,06	7,2	10,3	0	100
Změnil/a jsem si ID, přezdívku	30,9	25,7	15,4	17,5	10,3	100
Vytiskl/a jsem si to	37,1	28,8	21,6	0	12,3	100
Oznámil/a jsem nevhodné chování vůči mně internetovému, nebo telefonnímu operátorovi	60,8	11,3	10,3	17,5	0	100

Poznámka autora BP: Zpracování v grafické podobě viz příloha D - Grafické znázornění položky 14. praktické části.

Interpretace získaných dat:

Z tabuky č. 17 a č. 18, ve kterých jsou zaznamenány absolutní a relativní četnosti položky č. 14“ Vyzkoušel jsi některé z uvedených řešení tvé situace?“ mohli respondenti vybírat z možnostínebylo to účinné, spíše neúčinné, nevím, spíše účinné, účinné.

- a) Řekl/a jsm těm, kteří mi ubližovali, aby přestali uvedlo jako neúčinné řešení 37,7 % , 28,8 % uvedlo spíše účinné, 14,4 % respondentů uvedlo nevím, 12,3 % uvedlo spíše neúčinné, 7,2 % účinné.
- b) Utekl/a jsem, 96,6 % uvedlo, že toto řešení účinné není. 2,06 % nevědělo, 1,05 % síše neúčinné. Utekl/a jsem nepovažoval za účinné řešení nikdo z respondeů
- c) Neudělal/a jsem nic považuje za neúčinné 34,02 %m 25,7 % nevědělo, 15,4 % spíše účinné, 12,3 % spíše účinné, 12,3 % účinné.
- d) Zůstal/a jsem off-line je účinné pro 23,7 %, 12,3 % nepovažuje toto jednání za účinné.
- e) Oplatil/a jsem to označilo za spíše neúčinné 55,6 %, neúčinné 23,3 %, nevědělo 16,4 %,za účiné tuto odpověď označilo 15,4 %.
- f) Řekl/a jse to kamarádovi, 30,9 % spíše neúčinné, 20,6 % nevědělo, 17,5 % bylo to účinné a 15,4 % respondentů zvolilo odpověď spíše účinné a 15,4 % spíše nečinné.
- g) Řekl/a jsem to kamarádovi ze školy. 30,9 % respondentů uvedlo, že to bylo spíše neúčinné, 22,6 % respondentů nevědělo, 20,6 % spíše účinné, 15,4 % nebylo to účinné, 10,3 bylo to účinné.
- h) Řekl/a jsem to rodičům, 36,08 % respndetů tuto možnost považuje za spíše neúčinnou, 30,9 % spíše účinnou, 12,3 % nevědělo, 10,3 % označilo tuto možnost za spíše účinnou a 10,3 % za spíše neúčinnou.
- ch) Řekl/a jsem to sourozenci označilo za spíše neúčinnou 46,3 % respondentů, následovaly odpovědi 27,8 % učinné, 22,6 % neúčinné, 3,09 % spíše učinné.
- i) Řekl/a jsem to učitelí. Tuto možnost uvedlo 48,4 % za spíše neúčinnou, 27,8 % za spíše účinnou, 20,6 % neúčinnou, 3,09 za účinnou.
- j) informoval/a jsem policii. S touto možností nesouhlasilo 67,01 %, spíše účinné 22,06 %, 15,4 % nevědělo, 10,3 % spíše neúčinné, 5,15 % považuje tuto možnost za účinnou.
- k) Možnost zasmál/a jsem se tomu uvedlo 67,01 % nevědělo, 20,6 % jako účinné, nikdo nevedl neúčinné a 12,3 % uvedlo spíše účinné.

l) Smazal/a jsem to, které bylo značeno u 61,8 % respondentů za spíše neúčinné, 10,3 % spíše za účinné, 20,06 % nevědělo, 15,4 % uvedlo spíše neúčinné a 2,06 účinné.

m) Zablokoval jsem to 80,4 % uvedlo tut možnost za neúčinnou, 10,3 % za síše účinnou, 7,2% nevědělo, 2,06% spíše neúčinné.

n) Změnil/a jsem si přezdívku. 30,9 % neúčinné, 25,7 % spíše neúčinné, 17,5 % spíše učinné, 15,4 % nevědělo, 10,3 % účinné.

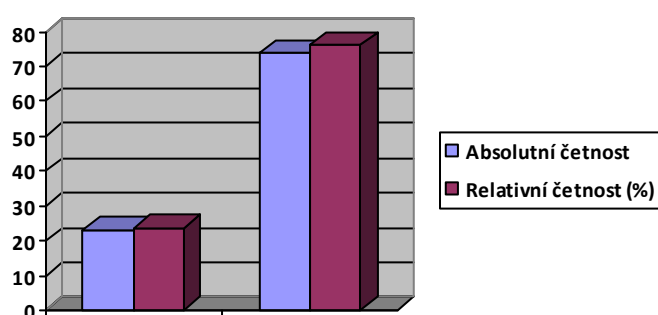
o) Vytiskl/a jsem si to 37,1 % považuje tuto možnost za nečinnou, 28,8 % za spíše neúčinnou, 21,6 % nevědělo, 12,3 % považuje tuto možnost za účinnou.

p) Oznamil/a jsem nevhodné chování vůči mně internetovému, nebo telefonnímu operátorovi označilo 60,8 %za neúčinné, 17,5 % spíše účinné, 11,3 % spíše neúčinné, 10,3 % nevědělo.

Položka 15: Znáš někoho v kolektivu školní třídy, kdo byl vystaven kyberšikaně?

Tab. 19 Třídní kolektiv

Třídní kolektiv	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ano	23	23,7
Ne	74	76,3
Celkem	97	100

Obr. 15 Třídní kolektiv

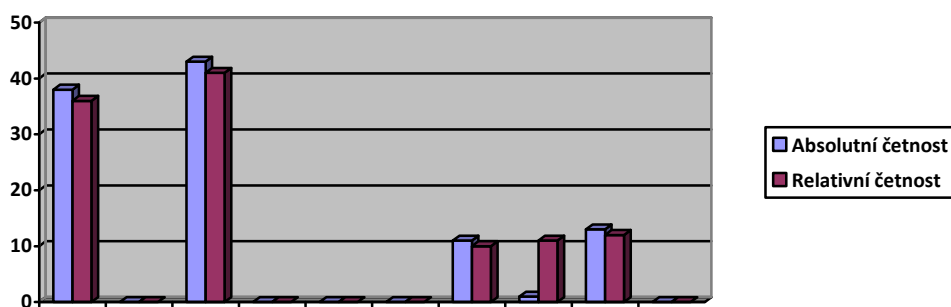
Interpretace získaných dat:

Odpovědi na otázku č. 15, jsou uvedeny v tabulce. Z tabulky vyplývá, že z celkového počtu 97 respondentů, kteří odpověděli na otázku „Znáš někoho v kolektivu školní třídy, kdo byl vystaven kyberšikaně?“ 76,3 % dotazovaných zvolilo odpověď ne, 23,7 % uvedlo odpověď ano.

Položka 16: Použil/a jsi některý z následujících prostředků k ublížení, nebo zesměšnění někoho v posledních 6 měsících

Tab. 20 Prostředky agresora při kyberšikaně

Prostředky agresora	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Email	38	35,8
Vytvoření nelichotivých webových stránek o někom	0	0
SMS zpráva	43	40,5
Tvorba hanlivého blogu o někom	0	0
Vytvoření nelichotivého videa o někom	0	0
Pořízení fotografií a jejich zveřejnění na internetu	0	0
Pomlouváním v chatroomu (např. QIP, Facebook, Camfrog, Google videochat, Skype, TeamViewer, iSpQ Videochat)	11	10,3
Vytvořením nesměňující počítačové hry o někom	1	0,9
Sociální sítě (např. Facebook)	13	12,2
Jiné	0	0

Obr. 16 Prostředky agresora

Interpretace získaných dat:

Odpovědi na otázku č. 16 jsou uvedeny v tabulce č. 20. Žáci měli u otázky „Použil/a jsi některý z následujících prostředků k ublížení nebo zesměšnění někoho v posledních 6 měsících?“ možnost vybírat z více odpovědí z následující nabídky: a) email; b) vytvoření nelichotivých webových stránek

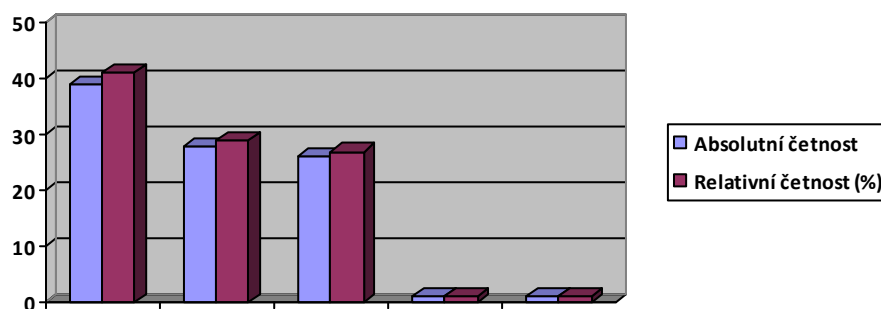
o někom; c) sms zpráva; d) tvorba hanlivého blogu o někom e)pořízení fotografií a jejich zveřejnění na internetu; f)pomlouvání v chatroomu (např. QIP, Facebook, Camfrog, Google videochat, Skype, TeamViewer, iSpQ Videochat); g) Vytvořením nesměšující počítačové hry o někom; h) Sociální sítě (např. Facebook); i) jiné. Z celkové počtu 97 respondentů, zvolilo: 38 email, 43 sms zprávy, 13 sociální sítě (např. Facebook), 11 pomlouvání v chatroomu (např. QIP, Facebook, Camfrog, Google videochat, Skype, TeamViewer, iSpQ Videochat), 1 respondent uvedl vytvoření nesměňující počítačové hry o někom, žádný z dotazovaných respondentů nevedl možnost jiné, vytvoření nelichotivých stránek o někom, vytvoření nelichotivého videa o někom, tvorba hanlivého blogu, nebo pořízení fotografií a jejich zveřejnění.

Položka 17: Jak často se dopouštíš jednání uvedeného v otázce 16?

Tab. 21 Výskyt kybernetických útoků formou fotografií na internetu

Výskyt kybernetických útoků formou fotografií na internetu	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Vůbec	41	42,2
Zřídka (1x až 3x v posledních 6 měsících)	28	28,8
Občas (3x až 6x v posledních 6 měsících)	26	26,8
Často (Dvakrát za měsíc)	1	1,03
Velmi často (každý den)	1	1,03
Celkem	97	100

Obr. 17 Četnost jednání agresora

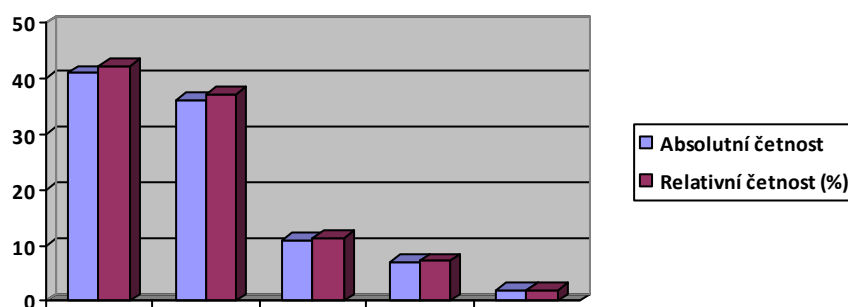
Interpretace získaných dat:

Odpovědi na otázku č. 17 jsou uvedeny v grafu č. 17. Na otázku „Jak často se dopouštíš jednání uvedeného v otázce č. 16?“ Nejčastější odpověď „Vůbec“ zvolilo 42,2 % respondentů, odpověď zřídka (1x až 3x v posledních 6 měsících) zvolilo 28,8 % respondentů, odpověď občas zvolilo 26,8 % respondentů, následovala odpověď „často (dvakrát za měsíc), kterou zvolilo 1,03 % respondentů a odpověď „Velmi často (každý den) zvolilo 1,03 % respondentů.

Položka 18: Rozšiřoval/a jsi během posledních 6 měsíců o někom negativní, nebo nepravdivé informace na sociálních sítích?

Tab. 22 Rozšiřování negativních informací na sociálních sítích

Rozšiřování negativních informací na sociálních sítích	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Vůbec	41	42,2
Zřídka (1x až 3x v posledních 6 měsících)	36	37,1
Občas (3x až 6x v posledních 6 měsících)	11	11,3
Často (Dvakrát za měsíc)	7	7,2
Velmi často (každý den)	2	2,06
Celkem	97	100

Obr. 18 Rozšiřování negativních informací na sociálních sítích

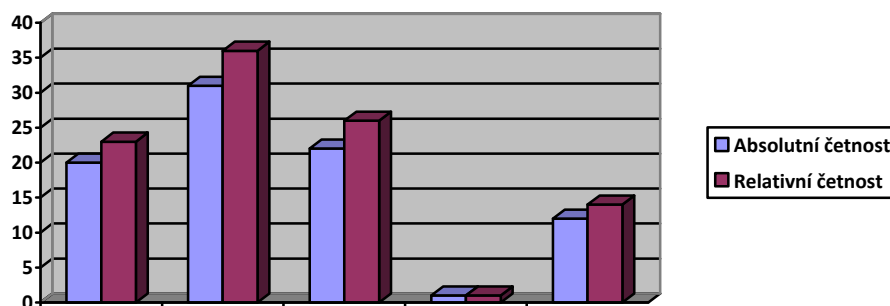
Interpretace získaných dat:

Odpovědi na otázku č. 18 jsou zpracovány do tabulky četností a zaznamenány do grafu. Na otázku "Rozšiřoval/a jsi během posledních 6 měsíců o někom negativní, nebo nepravdivé informace na sociálních sítích?" Nejčastější odpověď „Vůbec“ zvolilo 42,2 % respondentů, odpověď zřídka (1x až 3x v posledních 6 měsících) zvolilo 37,1 % respondentů, odpověď „občas“ zvolilo 11,3 % respondentů, následovala odpověď „často (dvakrát za měsíc)“, kterou zvolilo 7,2 % z respondentů a odpověď „Velmi často (každý den)“ zvolilo 2,06 % respondentů.

Položka 19: Úmyslně jsi během posledních 6 měsíců někoho fotografoval, nebo natáčel a umístoval záznamy na internet?

Tab. 23 Rozšiřování fotografií, videí na internet

Rozšiřování fotografií, videí na internet	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Vůbec	24	24,7
Zřídka (1x až 3x v posledních 6 měsících)	35	36,1
Občas (3x až 6x v posledních 6 měsících)	25	25,7
Často (Dvakrát za měsíc)	1	1,1
Velmi často (každý den)	12	12,3
Celkem	97	100

Obr. 19 Rozšiřování fotografií, videí na internet

Interpretace získaných dat:

Z celkového počtu 100% dotazovaných odpovědělo na otázku č. 19 nejčastěji odpovědí „Zřídka (1x až 3x za posledních 6 měsíců)“, kterou zvolilo 36,1 % respondentů, odpověď „občas“ zvolilo 25,7 % respondentů, odpověď „vůbec“ zvolilo 24,7 % respondentů, odpověď „Velmi často (každý den)“ zvolilo 12,3 %, následovala odpověď „často (dvakrát za měsíc)“, kterou zvolilo 1,1 % dotazovaných.

6 Diskuze

Dotazník realizován v rámci bakalářské práce měl za cíl zmapovat přítomnost kyberšikany na střední odborné škole. Výsledky získané z dotazníku přinesly zajímavé informace. První 2 otázky dotazníku se zaměřovali na zjištění, zda žáci vědí, co je to kyberšikana a kde k této informaci přišli. Většina respondentů se o této problematice dozvěděla mimo školu, převládala možnost od rodičů, což potvrzuje předpoklad, že se nejvíce respondentů dozvědělo o kyberšikaně od rodičů.

Pro respondenty je téma kyberšikany velmi aktuální. Toto tvrzení autorka práce zakládá na faktu, že na otázky užívání informačních a komunikačních technologií jen velmi malé procento respondentů uvedlo, že tyto technologie používají spíše v malém množství, což je po účely bakalářské práce hodina až dvě hodiny denně. Z těchto získaných dat můžeme říci, že stanovený předpoklad, který uváděl, že 60% respondentů využívá informační a komunikační technologie více jak 4 hodiny denně je v souladu s výsledky získaných z průzkumného šetření. Z otázek 5 a 6 vycházejí informace o bezpečnosti žáků na internetu a o jejich pocitu bezpečí. I přesto, že většina žáků zveřejňuje své osobní informace a fotografie na sociálních sítích, cítí se na internetu bezpečně a neuvědomují si riziko, které jim hrozí. Předpoklad, který byl stanoven ve znění, že 80% respondentů považuje internet za bezpečný, byl mylný, jelikož na základě průzkumného šetření vyplývá, že pouze 68% respondentů považuje internet za bezpečný a 32% si myslí, že internet bezpečný není. V následujících otázkách se dotazník zaměřuje na oběť a případný výskyt kyberšikany. V případě kyberšikany přes mobilní elektronické zařízení není počet výskytu nijak zarážející, ale u otázek 8 a 9, které se zaměřují na fotografování a umístování pořízených fotografií na internet a pomlouvání na sociálních sítích je počet kladných odpovědí poněkud vyšší. Autorka bakalářské práce se domnívá, že vzrůstající počet kladných odpovědí souvisí především s tím, že velké množství žáků středních škol má v oblíbě pořizování takzvaných selfie, neboli focení sama sebe a následné umístování na internet.

V případě pomlouvání obětí na sociálních sítích se domnívám, že se opět dostává do popředí oblíbenost komunikace přes sociální sítě. Odpovědi na tyto otázky tedy nemusí mít spojitost s kyberšikanou, ale spíše s oblibou žáků zveřejňovat své fotografie a tyto fotografie komentovat. Předpoklad, že 50% z respondentů se stalo obětí kyberšikany nebyl zaznamenán. Ze získaných dat můžeme vyvodit, že kyberšikana se na střední škole vyskytuje. Tato tvrzení můžeme vyvodit i na základě dalších průzkumných šetření zabývajících se touto problematikou, která uvádějí: *"s jednotlivými online útoky se setkala přibližně 20 % v našem vzorku žáků základních a středních škol Jihomoravského kraje, samotná kyberšikana je jev mnohem méně častý – pouze 6 % žáků se stalo obětmi kyberšikany. To odpovídá i předchozím zjištěním z České republiky i zahraničí"* (Blažková, 2012, s. 17). I přesto, že v otázkách 7,8,9, které zjišťovali výskyt kyberšikany, respondenti volili odpovědi „často“ a „velmi často“ se v kontrolní otázce setkáváme s tím, že odpověď velmi často ne zvolil žádný z dotazovaných. Obecně se v následujících otázkách dozvídáme, že povědomí žáků o kyberšikaně je rozšířené a kyberšikanu ve většině považují za rizikové chování. Toto tvrzení zakládám především na odvědcích z otázky č. 11, kde respondenti uváděli své pocity v případě kyberšikanování. U otázky č. 12, která zjišťovala, komu se respondenti svěřují, můžeme uvést do souladu s předpokladem, že 10% dotazovaných respondentů, by se s problémem kyberšikany svěřilo zaměstnanci školy, jelikož 11% respondentů uvedlo, že by se s problémem svěřili svému třídnímu učiteli.

Následující část se zaměřuje na agresora kyberšikany. Nejčastějším označeným způsobem kyberšikany jsou SMS zprávy a emaily, toto tvrzení respondentů koresponduje se studiem odborných zdrojů uvedeného v teoretické části bakalářské práce, ze kterého vyplývá, že SMS zprávy a emaily jsou nejčastější formou kyberšikany. V otázce 16 a 17 se respondenti vyjadřují k tomu, které prostředky použily ke kyberšikaně a jak často se takového chování dopouští. V otázce 17, která se zaměřuje pouze na četnost kyberšikany, nikoliv na prostředky, uvedl pouze 1 respondent odpověď velmi často, ale již v otázce č. 18, která má opět kontrolní charakter a dotazuje se, jestli respondent někoho pomlouval na sociálních sítích, se již 7 respondentů vyjádřilo

odpovědí ano, často a při otázce fotografování a umístování záznamů na internet zvolilo odpověď velmi často dokonce 12 respondentů. Autorka bakalářské práce se domnívá, že na základě získaných dat nelze vyvodit předpoklad, že 30% dotazovaných je agresorem kyberšikany.

Jelikož mnoho respondentů uvedlo na stejné otázky odlišné odpovědi domnívám se, že nevěnovali dotazníku příliš velkou pozornost, neměli na něj dostatek času, došlo k nepochopení průzkumných otázek, nebo se může jednat o nedůvěryhodnost respondentů vůči dospělému, jak se definováno v teoretické části bakalářské práce. Tento předpoklad je v souladu s faktem, že pouze 17,7 % respondentů by se svěřilo s problémem kyberšikany svým rodičům. Autorka bakalářské práce se domnívá, že průzkumná metoda byla pro tuto problematiku zvolena adekvátně, jelikož bylo potřeba obsáhnout větší množství respondentů a získat více dat. Autorka bakalářské práce však předpokládala větší návratnost distribuovaných dotazníků a to především z důvodu, že žáci byli seznámeni s etickou stránkou dotazníku. Mezi etické principy řadíme především anonymitu a důvěrnost. Anonymitu spojuji s tím, že respondenti vyplňovali dotazník bez uvádění jména, důvěrnost spočívá v neposkytování dotazníku třetí osobě.

7 Doporučení pro pedagogickou praxi

Pro pedagogickou praxi lze dle autorky bakalářské práce navrhnout:

- Vytvořit podrobnější průzkum všech tříd, který by byl zaměřený na užívání informačních a komunikačních technologií a na základě získaných dat vytvořit primárně preventivní program, který by žáky seznámil s negativními účinky související s kyberšikanou realizovanou informačními a komunikačními technologiemi.
- Provést diagnostiku školního kolektivu v kontextu kyberšikany. Vytvořit primárně preventivní program, zaměřený na bezpečnost na internetu.
- Vytvořit anonymní dotazník, jehož záměr by byl zjistit přítomnost kyberšikany mezi žáky. Tento dotazník realizovat 2x do roka a srovnávat vyhodnocená data.
- Zaměřit primárně preventivní program na přítomnost kyberšikany ve škole tak, aby nebyl postaven na předávání poznatků žákům, ale aby probíhaly různými formami, ve které by se žáci mohli angažovat a podpořit vlastní iniciativou rozvoj svých vědomostí a sociálních dovedností.
- Zakotvit pojem kyberšikana do školního řádu.
- Formou anonymního dotazníkového šetření zjistit, ke komu z pedagogického sboru mají žáci největší důvěru a na základě zjištěným dat lépe vzdělávat pedagogický sbor ke správné pomoci při výskytu kyberšikany.

- Vytvořit informační leták o náplni práce školního psychologa a školního metodika prevence, aby byla zpětná vazba od žáků lepší a mohla se dříve diagnostikovat přítomnost kyberšikany.

8 Závěr

V bakalářské práci byla popsána přítomnost kyberšikany mezi žáky na střední škole, vymezeny rozdíly mezi tradiční šikanou a kyberšikanou, klasifikovány formy, stádia a typy kyberšikany, zákony týkající se uvedené problematiky a byly popsány primárně preventivní programy a organizace, které se problematikou zabývají.

V praktické části byla za pomoci metody dotazování zjištěna a vyhodnocena data. Průzkumné šetření ukázalo, že předpoklady stanoveny na základě průzkumných otázek byly ve většině potvrzeny. Cílem dotazníkového šetření bylo především zmapovat přítomnost kyberšikany mezi žáky na střední odborné škole, postoj žáků k problematice kyberšikaně a prostředky, skrze které je kyberšikana realizována. Na základě získaných dat a jejich analýzy se dá určit, že na střední odborné škole dochází k výskytu kyberšikany, nedá se však určit přesné procento výskytu kyberšikany. I přesto, že na střední odborné škole je možné zaznamenat výskyt kyberšikany, většina z respondentů uvádí, že jejich postoj k fenoménu kyberšikana je negativní a s touto problematikou se neztotožňují.

Cíle teoretické i praktické části bakalářské práce byly naplněny. Realizace průzkumného šetření přineslo cenné informace, které mohou být předmětem dalšího zkoumání uvedené problematiky.

9 Seznam použité literatury

9.1 Soupis použité literatury

BLAŽKOVÁ, Eva, MACHÁČKOVÁ, Hana. *Online obtěžování a kyberšikana*. Brno: Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity, 2012.

CIKLOVÁ, Kateřina. *Rizikové chování ve škole s vazbou na legislativní úpravu: rádce školního metodika prevence*. 1. vyd. Ostrava: EconomPress, 2014. ISBN 9788090506565.

ČERNÁ, Alena. *Kyberšikana: průvodce novým fenoménem*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2013. Psyché. ISBN 9788021063747.

DOUŠEK, Antonín. *Školní řád*. Brno: Střední průmyslová škola Brno, Purkyňova, příspěv-ková organizace, 2015, 25 s.

ECKERTO VÁ, Lenka a Daniel DOČEKAL. *Bezpečnost dětí na internetu: rádce zodpovědného rodiče*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2013. ISBN 9788025138045.

HORSKÁ, Bohuslava, Andrea LÁSKOVÁ a Ladislav PTÁČEK. *Internet jako cesta pomoci: internetové poradenství pro pomáhající profese*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. Studijní texty. ISBN 9788074190346.

JUVONEN J, Gross EF. Extending the school grounds?—bullying experiences in cyberspace. *J Sch Health*. 2008; 78: 496-505.

KOLÁŘ, Michal. *Bolest šikanování*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2005. ISBN 8073670143.

KOLÁŘ, Michal. *Bolest šikanování: [cesta k zastavení epidemie šikanování ve školách]*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2001. ISBN 807178513X. Dostupné také z: <http://kramerius.mzk.cz/search/handle/uuid:5e026710-0010-11e4-9789-005056827e52>

KOLÁŘ, Michal. *Nová cesta k léčbě šikany*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011. ISBN 9788073678715.

KOWALSKI Robin M., et al., *Cyber Bullying: Bullying in the Digital Age*, 2008; A study of thirty-seven school shootings involving forty-one shooters found

seventy-one percent “of the attackers ‘felt bullied, persecuted, or injured by others prior to the attack

KOWALSKI, Robin, MORGAN, Chad, LIMBER, Susan, *Traditional bullying as a potential warning sign of cyberbullying*. *School psychology international*, 33, 500-519, 2012.

NOVOTNÁ, Věra. *Zákon o sociálně-právní ochraně dětí s komentářem*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2014. Právo. ISBN 9788072639144.

PATCHIN, J. W. (2005). Research summary: Cyberbullying victimization. Preliminary findings from an online survey of Internet-using adolescents (<http://www.cyberbullying.us>)

PRŮCHA, Jan, Jiří MAREŠ a Eliška WALTEROVÁ. *Pedagogický slovník*. 4. aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 8071787728. Dostupné také z: <http://kramerius.mzk.cz/search/handle/uuid:13c5bef0-eea4-11e2-9923-005056827e52>

SMITH, P. K. *Cyberbullying and cyber aggression*. In S. R. Jimerson, A. B. Nickerson, M. J. Mayer, & M. J. Furlong. *Handbook of school violence and school safety: International research and practice*, 2012, s. 103. ISSN 2075-4698

ŠEVČÍKOVÁ, Anna. *Děti a dospívající online: vybraná rizika používání internetu*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2014. Psyché. ISBN 9788021075276.

ŠMAHAJ, Jan. *Kyberšikana jako společenský problém*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. Monografie. ISBN 9788024442273.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 3. vyd. Praha: Portál, 2002, 444 s. ISBN 80-7178-678-0.

VAŇKÁTOVÁ, Eva a kol., *Problémy se třídou?: [tipy a náměty pro třídní učitele]*. Praha: Raabe, c2012. Třídní učitel. ISBN 9788087553404.

9.2 Soupis internetových zdrojů

E-bezpečí [online]. 2012 [cit. 2016-10-15]. Dostupné z:
<https://www.ebezpeci.cz/index.php/o-projektu/oprojektu>

Jmskoly [online]. 2002 [cit. 2016-10 15].Dostupné z:
http://www.jmskoly.cz/bezpecne_v_prostoru/198ed472-3972-11e1-bfdf-18a905489179

Nejčastější formy kyberšikany u českých dětí [online]. 2013 [cit. 2016-09-15].
Dostupné z:
<http://www.sancedetem.cz/srv/www/content/pub/cs/clanky/nejcastejsi-formy-kybersikany-u-ceskych-deti-71.html>

Počet uživatelů sociálních sítí [online]. 2013 [cit. 2016-10-15]. Dostupné z:
<http://www.rhplusmarketing.cz/socialni-site-v-zari-reflektoru>

Policie [online]. 2014 [cit. 2016-09-15]. Dostupné z:
<http://www.policie.cz/clanek/prevence-stalking.aspx>

Rodičovská linka [online]. 2006 [cit. 2016-10-15]. Dostupné z:
<http://www.rodicovskalinka.cz/>

Spoofing [online]. 2012 [cit. 2016-09-15]. Dostupné z: <http://it-slovník.cz/pojem/spoofing>

Šikana z právního hlediska [online]. 2004 [cit. 2016-10-15]. Dostupné z:
http://www.sikana.org/clanky_soubory/sikana.html

10 Přílohy

10.1 Seznam příloh

- Příloha A   Dotazník pro mapování kyberšikany ve škole
- Příloha B   Vyplněný dotazník pro mapování kyberšikany ve škole
- Příloha C   Grafické znázornění položky 13. praktické části
- Příloha D   Grafické znázornění položky 14. praktické části

10.1.1 Příloha A - Nevyplněný dotazník pro mapování kyberšikany ve škole

Dotazník pro mapování kyberšikany ve škole

Vážené respondentky, vážení respondenti,

Obracím se na Vás se žádostí o vyplnění krátkého dotazníku, který se zabývá rozšířeností kyberšikany mezi žáky středních odborných škol a informovanosti žáků o této problematice. Výsledky dotazníku budou sloužit výhradně pro účely bakalářské práce s názvem „Problematika kyberšikany mezi žáky na střední odborné škole.“ Dotazník je zcela anonymní. Správné odpovědi vyznačte křížkem.

Předem děkuji za spolupráci

Monika Novická – studentka Mendelovy univerzity

Věk: _____ Rok: _____ Pohlaví: muž / žena

1. Víš co je to kyberšikana?

- Ano, jedná se o šikanu prováděnou prostřednictvím fyzického a psychického omezování a násilí
- Ano, jedná se o šikanu prováděnou prostřednictvím elektronických prostředků: internet, mobilní telefon, aj.

2. Kde jsi se seznámil/a s pojmem kyberšikana? (možnost více odpovědi)

- doma od rodičů ve škole od školního metodika
prevence
- od kamaráda ve škole od školního psychologa
- v rámci mimoškolních aktivit ve škole od učitele
- v rámci mimoškolní aktivity pořádané školou
- ve škole od spolužáků

3. V průměru, kolik času denně trávíš užíváním internetu?

- Hodinu 2 hodiny 4-6 hodin Více než 6 hodin

4. V průměru, kolik času denně využíváš mobilní telefon, nebo tablet?

Hodinu 2 hodiny 4-6 hodin Více než 6 hodin

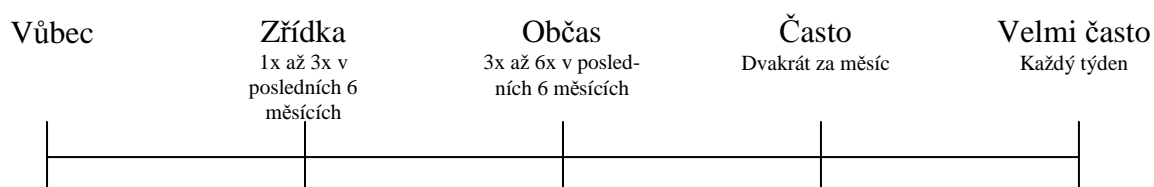
5. **Zveřejňuješ své fotografie, intimní informace, nebo videové záznamy na profilu jako je třeba Facebook?**

ANO NE

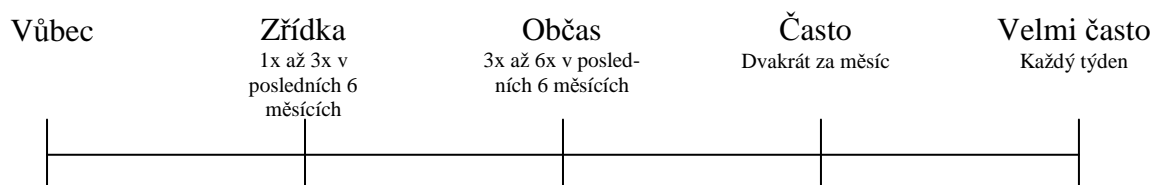
6. **Cítíš se na internetu v bezpečí?**

ANO NE

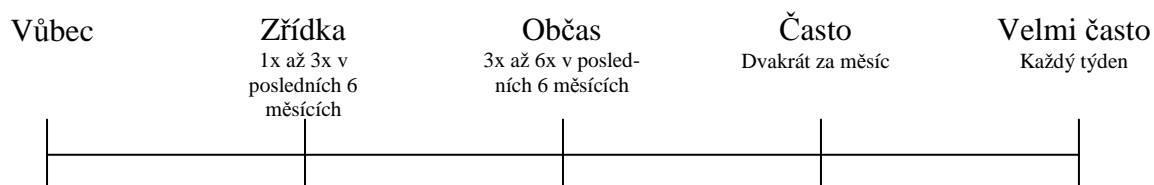
7. **Stalo se ti v posledních 6 měsících, že by tě někdo opakovaně zasměšňoval, nebo ti vyhrožoval na internetu, nebo přes mobilní elektronické zařízení?**

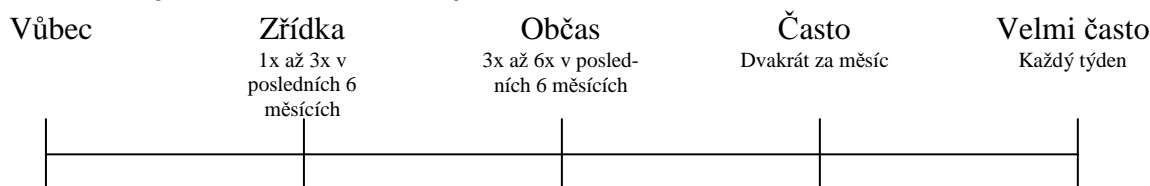
8. **Zažil jsi v posledních 6 měsících opakované záměrné rozšiřování pomluv o tvé osobě na sociálních sítích?**

9. **Stalo se ti v posledních 6 měsících, že by tě někdo natáčel, nebo fotografoval a umíst'oval záznamy na internet?**

Jak často k takovému jednání docházelo? (vyznač na ose)

11. Jaké pocity jsi cítil, když ses dozvěděl o negativních informacích o tvé osobě zveřejněných na internetu? (můžeš zaškrtnout i více možností):

- obavy
- naštvanost
- otrávenost
- nechtěl/a jsem jít do školy
- ztrácím chuť k jídlu
- smutek
- cítil/a jsem se fyzicky nemocný/á (např. bolest břicha, hlavy, škrábání v krku)
- problémy se spaním
  - žádné

12. Svěřil/a (by) ses s problémem kyberšikany někomu? (možnost více odpovědi)

- Ano, rodičům
- Ano, kamarádovi
- Ano, třídnímu učiteli
- Ano, školnímu metodikovi prevence
- Ano, spolužákům
- Ne, nikomu

13. Jaký je tvůj názor na kyberšikanu:

Zakroužkuj míru souhlasu s následujícími tvrzeními:

	Vůbec nesou- hlasím			Úplně sou- hlasím		
	1	2	3	4	5	
Kyberšikana je závažnější než klasické šikanování ve škole.	1	2	3	4	5	
Kyberšikana je přijatelnější než klasické šikanování ve škole.	1	2	3	4	5	
Oběti kyberšikany se jimi stanou obvykle z nejasného důvodu.	1	2	3	4	5	
Kyberšikanovat někoho je zábava.	1	2	3	4	5	
Je jednodušší utéct z kyberšikanování než z šikanování odehrávajícího se přímo ve škole.	1	2	3	4	5	
Kyberšikana je cool.	1	2	3	4	5	
Oběti kyberšikany chtějí být šikanovány.	1	2	3	4	5	
Okolnosti kyberšikany jsou méně zraňující než okolnosti školního šikanování.	1	2	3	4	5	
Ti, kteří kyberšikanují, žárlí na oběť nebo jí závidí.	1	2	3	4	5	
Ti, kteří kyberšikanují, obvykle šikanují i ve škole.	1	2	3	4	5	

Cítil/a bych se nepříjemně, kdybych někoho kyberšikanoval/a.	1	2	3	4	5
Je to vzrušující někoho kyberšikanovat.	1	2	3	4	5
Necítil/a bych se vinný, kdybych někoho kyberšikanoval/a.	1	2	3	4	5
Myslím si, že kyberšikana je zábavná a dokáže rozesmát moje spolužáky.	1	2	3	4	5
Kdybych věděl/a, že je někdo kyberšikanovaný, pokusil/a bych se to zastavit.	1	2	3	4	5
Oběti kyberšikánování jsou slabé.	1	2	3	4	5
Oběti kyberšikany jsou také obětmi školní šikany.	1	2	3	4	5

14. Vyzkoušel/a jsi některé z uvedených řešení tvé situace?

Zaškrtni ta řešení, o které ses pokusil/a:

Vůbec to
nebylo
účinné

Zaúčini-
kovalo
to na
100%

	1	2	3	4	5
Řekl/a jsem těm, kteří mi ubližovali, aby přestali.					
Utekl/a jsem.					
Neudělal/a jsem nic.					
Zůstal/a jsem offline.					
Oplatil/a jsem to stejným způsobem.					
Řekl/a jsem to kamarádovi, který byl online.					
Řekl/a jsem to kamarádovi ze školy.					
Řekl/a jsem to rodičům.					
Řekl/a jsem to sourozenci.					
Řekl/a jsem to učiteli.					
Informoval/a jsem policii.					
Zasmál/a jsem se tomu.					
Smazal/a jsem to.					
Zablokoval/a jsem to, co bylo online.					
Změnil/a jsem si ID nebo přezdívku.					
Vytiskl/a jsem si to a ukázal/a někomu dalšímu.					
Oznámil/a jsem nevhodné chování vůči mně internetovému nebo telefonnímu operátorovi.					

15. Znáš někoho v kolektivu školní třídy, kdo byl vystaven kyberšikaně?

ANO

NE

16. Použil/a jsi některý z následujících prostředků k ublížení nebo zesměšnění někoho v posledních 6 měsících? (můžeš označit i více odpovědí)

email

vytvoření nelichotivých webových stránek o někom

SMS zpráva

tvorba hanlivého blogu o někom

vytvoření nelichotivého videa o někom

pořízení fotografií a jejich zveřejnění na internetu

pomlouváním v chatroomu (např. QIP, Camfrog, Facebook, Google videochat, Skype, TeamViewer, iSpQ Videochat)

vytvořením zesměšňující počítačové hry o někom

sociální sítě (např. facebook)

jiné např.

17. Jak často se dopouštíš jednání uvedeného v otázce 16? (vyznač na osi)

Vůbec

Zřídka

1x až 3x v posledních 6 měsících

Občas

3x až 6x v posledních 6 měsících

Často

Dvakrát za měsíc

Velmi často

Každý týden

18. Rozšiřoval/a jsi během posledních 6 měsíců o někom negativní, nebo nepravdivé informace na sociálních sítích? (vyznač na ose)

Vůbec

Zřídka

1x až 3x v posledních 6 měsících

Občas

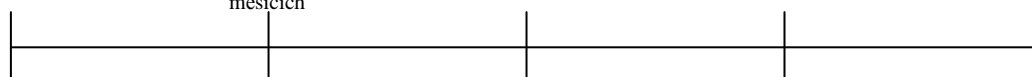
3x až 6x v posledních 6 měsících

Často

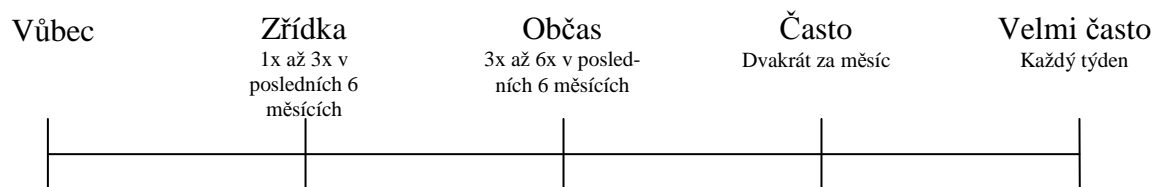
Dvakrát za měsíc

Velmi často

Každý týden

19. Úmyslně jsi během posledních 6 měsíců někoho fotografoval nebo natáčel a umíst'oval záznamy na internet? (vyznač na ose)

Tento vyplnění dotazník prosím odevzdejte svému učiteli. Děkuji za Vaší ochotu a čas.

10.1.2 Příloha B - Vyplněný dotazník pro mapování kyberšikany ve škole

Dotazník pro mapování kyberšikany ve škole

Vážené respondentky, vážení respondenti,

Obracím se na Vás se žádostí o vyplnění krátkého dotazníku, který se zabývá rozšířeností kyberšikany mezi žáky středních odborných škol a informovanosti žáků o této problematice. Výsledky dotazníku budou sloužit výhradně pro účely bakalářské práce s názvem „Problematika kyberšikany mezi žáky na střední odborné škole.“ Dotazník je zcela anonymní. Správné odpovědi vyznačte křížkem.

Předem děkuji za spolupráci

Monika Novická – studentka Mendelovy univerzity

Věk: 19

Rok: 2

Pohlaví: muž / žena

1. Víš co je to kyberšikana?

- Ano, jedná se o šikanu prováděnou prostřednictvím fyzického a psychického omezování a násilí
- Ano, jedná se o šikanu prováděnou prostřednictvím elektronických prostředků: internet, mobilní telefon, aj.

2. Kde jsi se seznámil/a s pojmem kyberšikana? (možnost více odpovědi)

- doma od rodičů
- od kamaráda
- v rámci mimoškolních aktivit
- v rámci mimoškolní aktivity pořádané školou
- ve škole od spolužáků
- ve škole od školního metodika prevence
- ve škole od školního psychologa
- ve škole od učitele

3. V průměru, kolik času denně trávíš užíváním internetu?

- Hodinu
- 2 hodiny
- 4-6 hodin
- Více než 6 hodin

4. V průměru, kolik času denně využíváš mobilní telefon, nebo tablet?

- Hodinu
- 2 hodiny
- 4-6 hodin
- Více než 6 hodin

5. Zveřejňuješ své fotografie, intimní informace, nebo videové záznamy na profilu jako je třeba Facebook?

- ANO
- NE

6. Cítíš se na internetu v bezpečí?

ANO

NE

7. Stalo se ti v posledních 6 měsících, že by tě někdo opakovaně zsměšňoval, nebo ti vyhrožoval na internetu, nebo přes mobilní elektronické zařízení?

8. Zažil jsi v posledních 6 měsících opakované záměrné rozšiřování pomluv o tvé osobě na sociálních sítích?

9. Stalo se ti v posledních 6 měsících, že by tě někdo natáčel, nebo fotografoval a umisťoval záznamy na internet?

10. Jak často k takovému jednání docházelo? (vyznač na ose)

11. Jaké pocity jsi cítil, když ses dozvěděl o negativních informacích o tvé osobě zveřejněných na internetu? (můžeš zaškrtnout i více možností):

- obavy
- naštvanost
- otrávenost

- nechtěl/a jsem jít do školy
 ztrácím chuť k jídlu
 smutek
 cítil/a jsem se fyzicky nemocný/á (např. bolest břicha, hlavy, škrábání v krku)
 problémy se spaním
 žádné

12. Svěřil/a (by) ses s problémem kyberšikany někomu? (možnost více odpovědi)

- Ano, rodičům
 Ano, třídnímu učiteli
 Ano, spolužákům
 Ano, kamarádovi
 Ano, školnímu metodikovi prevence
 Ne, nikomu

13. Jaký je tvůj názor na kyberšikanu:

Vakroužkuj míru souhlasu s následujícími tvrzeními:	Vůbec nesouhlasím					Úplně souhlasím				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
Kyberšikana je závažnější než klasické šikanování ve škole.	1	2	3	4	5					
Kyberšikana je přijatelnější než klasické šikanování ve škole.	1	2	3	4	5					
Oběti kyberšikany se jimi stanou obvykle z nejasného důvodu.	1	2	3	4	5					
Kyberšikanovat někoho je zábava.	1	2	3	4	5					
Je jednodušší utéct z kyberšikanování než z šikanování a dehrávajícího se přímo ve škole.	1	2	3	4	5					
Kyberšikana je cool.	1	2	3	4	5					
Oběti kyberšikany chtějí být šikanovány.	1	2	3	4	5					
Okolnosti kyberšikany jsou méně zraňující než okolnosti školního šikanování.	1	2	3	4	5					
Je to vzrušující někoho kyberšikanovat.	1	2	3	4	5					
Je cítit/a bych se vinný, kdybych někoho kyberšikanoval/a.	1	2	3	4	5					
Uvědomím si, že kyberšikana je zábavná a dokáže rozesmát moje spolužáky.	1	2	3	4	5					
Kdybych věděl/a, že je někdo kyberšikanovaný, pokusil/a bych se o zastavit.	1	2	3	4	5					
Oběti kyberšikanování jsou slabé.	1	2	3	4	5					
Oběti kyberšikany jsou také oběťmi školní šikany.	1	2	3	4	5					

14. Vyzkoušel/a jsi některé z uvedených řešení tvojí situace?

Zaškrtni ta řešení, o které ses pokusil/a:	Vůbec to nebylo účinné				Zaúčinkovalo to na 100%
Řekl/a jsem těm, kteří mi ubližovali, aby přestali.	①	2	3	4	5
Utekl/a jsem.	①	2	3	4	5
Neudělal/a jsem nic.	1	2	③	4	5
Zůstal/a jsem offline.	1	②	3	4	5
Oplatil/a jsem to stejným způsobem.	1	②	3	4	5
Řekl/a jsem to kamarádovi, který byl online.	1	②	3	4	5
Řekl/a jsem to kamarádovi ze školy.	1	②	3	4	5
Řekl/a jsem to rodičům.	①	2	3	4	5
Řekl/a jsem to sourozenci.	1	②	3	4	5
Řekl/a jsem to učitelí.	①	2	3	4	5
Informoval/a jsem policii.	1	2	3	4	⑤
Zasmál/a jsem se tomu.	1	2	3	④	5
Smazal/a jsem to.	1	2	3	④	5
Zablokoval/a jsem to, co bylo online.	1	②	3	4	⑤
Změnil/a jsem si ID nebo přezdívku.	①	2	3	4	5
Vytiskl/a jsem si to a ukázal/a někomu dalšímu.	1	2	③	4	5
Oznámil/a jsem nevhodné chování vůči mně internetovému nebo telefonnímu operátorovi.	①	2	3	4	5

15. Znáš někoho v kolektivu školní třídy, kdo byl vystaven kyberšikaně?

 ANO

 NE

16. Použil/a jsi některý z následujících prostředků k ublížení nebo zesměšnění někoho v posledních 6 měsících? (můžeš označit i více odpovědí)

- email
- vytvoření nelichotivých webových stránek o někom
- SMS zpráva
- tvorba hanlivého blogu o někom
- vytvoření nelichotivého videa o někom
- pořízení fotografií a jejich zveřejnění na internetu
- pomlouváním v chatroomu (např. QIP, Camfrog, Facebook, Google videochat, Skype, TeamViewer, iSpQ Videochat)

- vytvořením zesměšňující počítačové hry o někom
 sociální sítě (např. facebook)
 jiné např. _____

17. Jak často se dopouštíš jednání uvedeného v otázce 16? (vyznač na ose)

18. Rozšiřoval/a jsi během posledních 6 měsíců o někom negativní, nebo nepravdivé informace na sociálních sítích? (vyznač na ose)

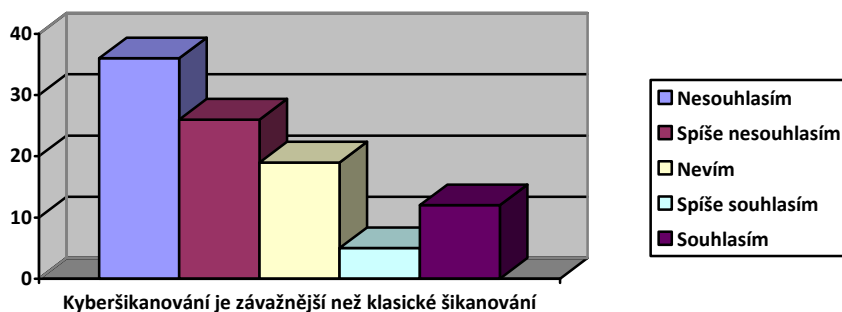
19. Úmyslně jsi během posledních 6 měsíců někoho fotografoval nebo natáčel a umíst'oval záznamy na internet? (vyznač na ose)

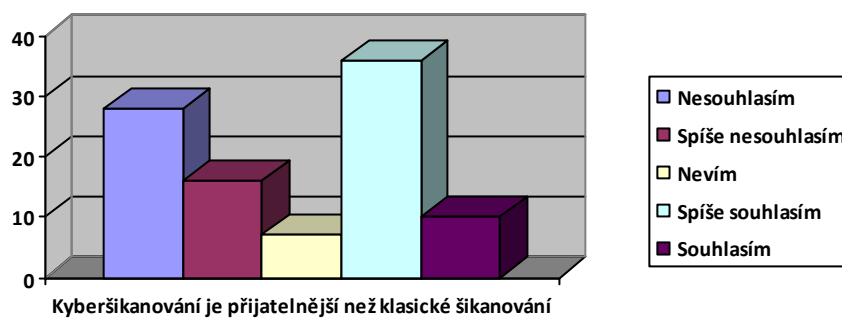
Tento vyplnění dotazník prosím odevzdejte svému učiteli. Děkuji za Vaší ochotu a čas.

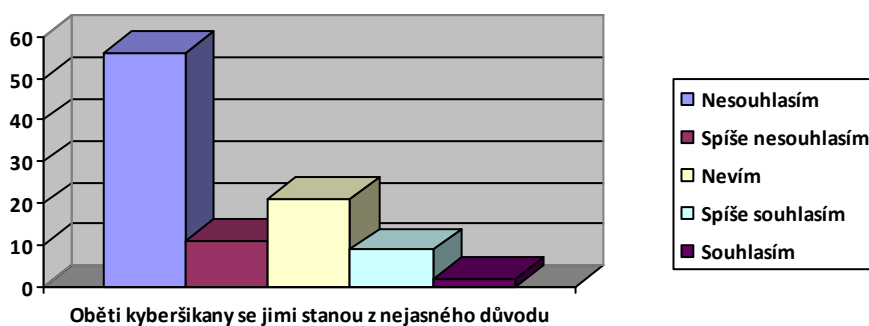
10.1.3 Příloha C – Grafické znázornění položky č. 13 praktické části

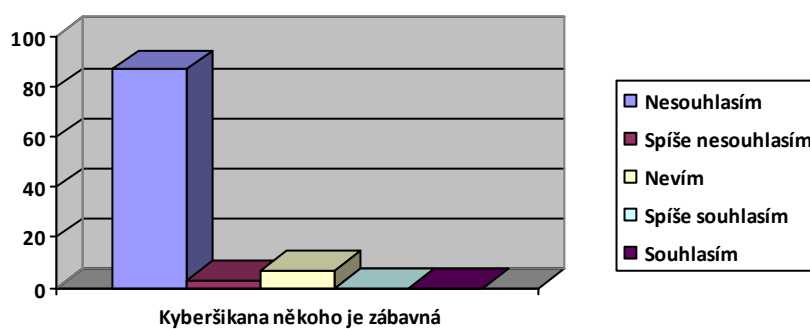
Obr. 20 Závažnost kyberšikany

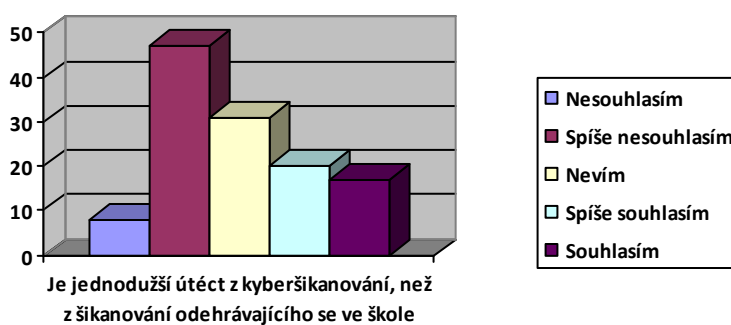
Obr. 21 Přijatelnost kyberšikany

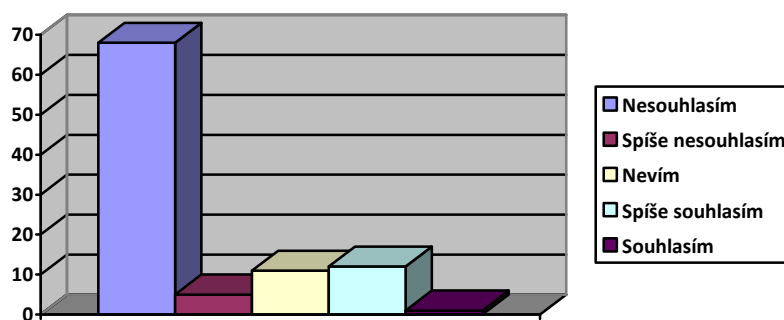
Obr. 22 Oběti kyberšikany

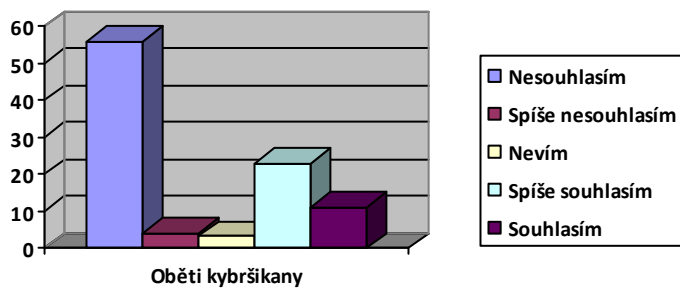
Obr. 23 Zábavnost kyberšikany

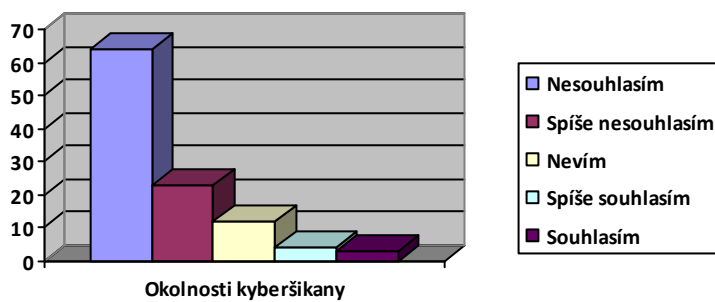
Obr. 24 Útěk z kyberšikanování

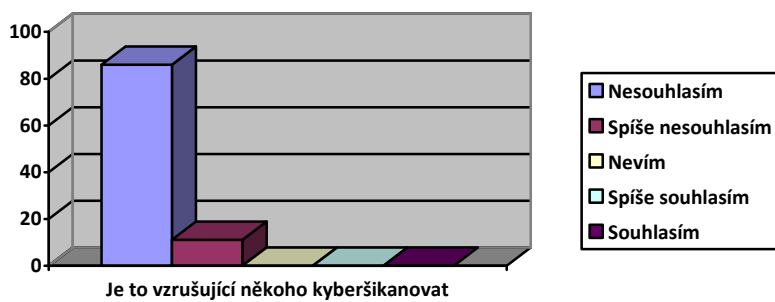
Obr. 25 Oblíbenost kyberšikany

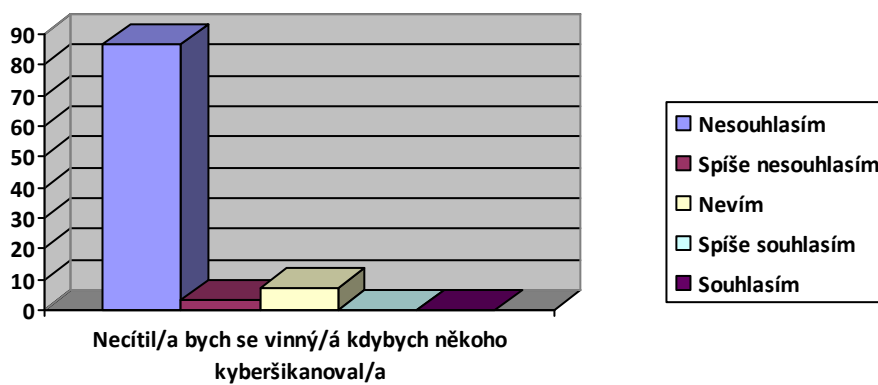
Obr. 26 Oběti kyberšikany

Obr. 27 Okolnosti kyberšikany

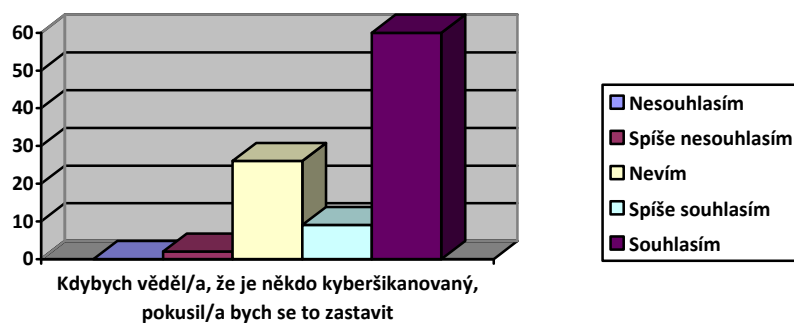
Obr. 28 Vzrušení z kyberšikany

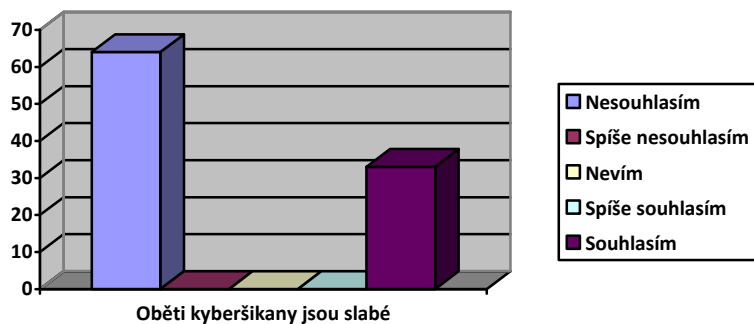
Obr. 29 Pocit viny z kyberšikanování

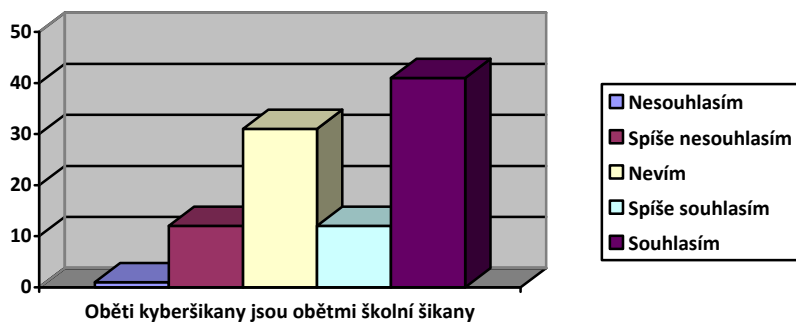
Obr. 30 Zábavnost kyberšikany pro kolektiv

Obr. 31 Pomoc při kyberšikanování

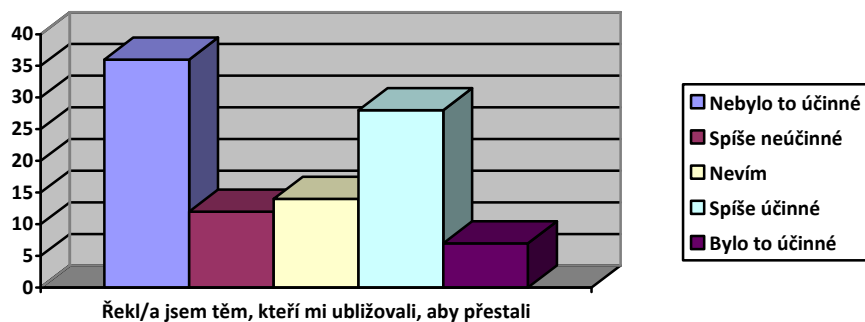
Obr. 32 Slabost obětí kyberšikany

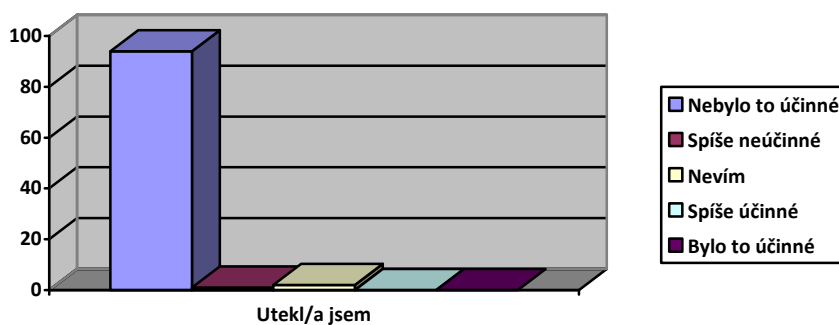
Obr. 33 Kyberšikana a šikana

10.1.4 Příloha D – Grafické znázornění položky 14 praktické části

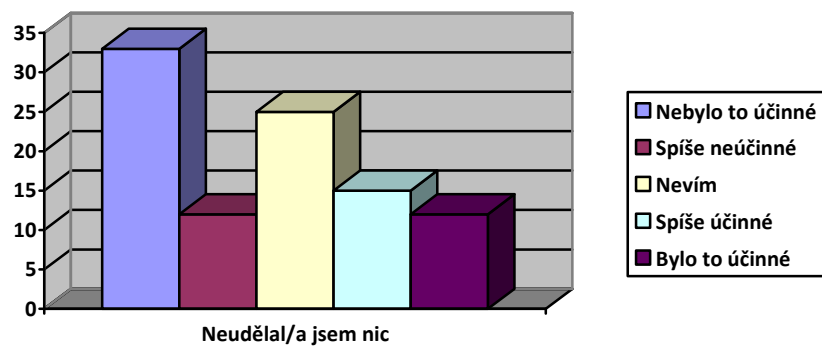
Položka 14 Vyzkoušel/a jsi některé z uvedených řešení tvojí situace?

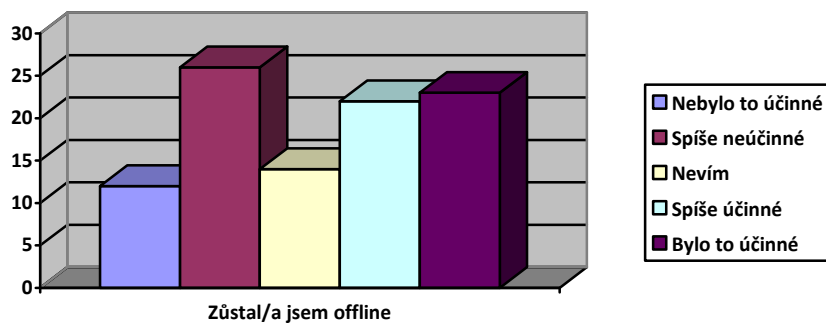
Obr. 34 Řekl/a jsem, aby přestali

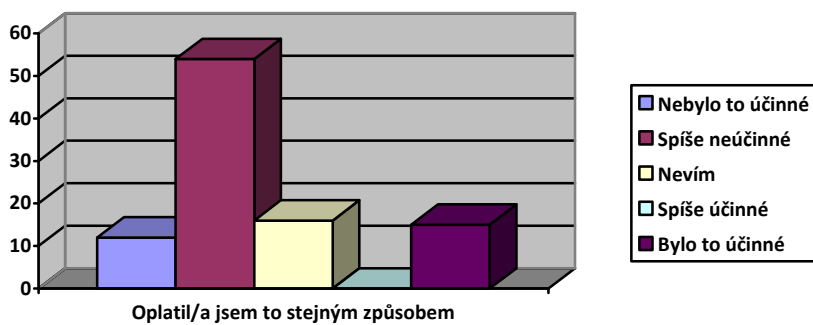
Obr. 35 Útěk od kyberšikany

Obr. 36 Neudělal/a jsem nic

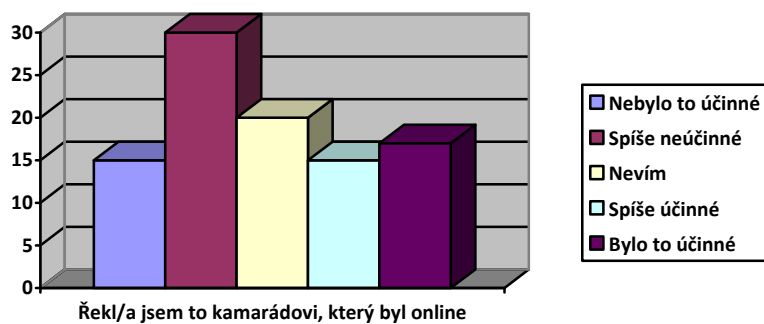

Obr. 37 Off-line obrana

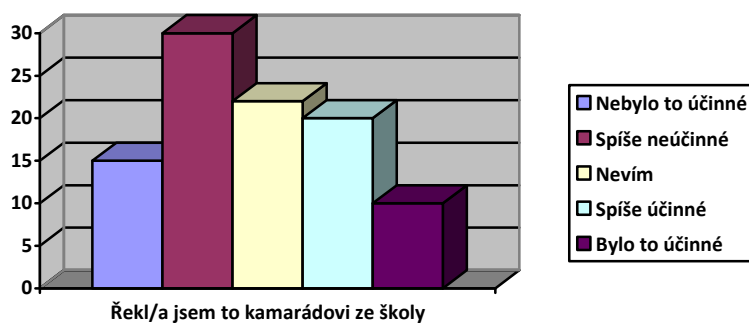

Obr. 38 Oplácení kyberšikany

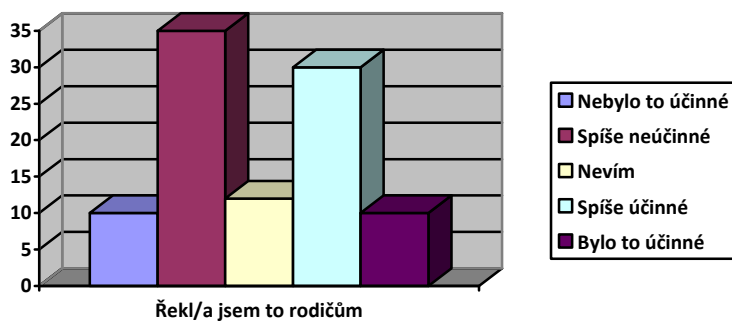

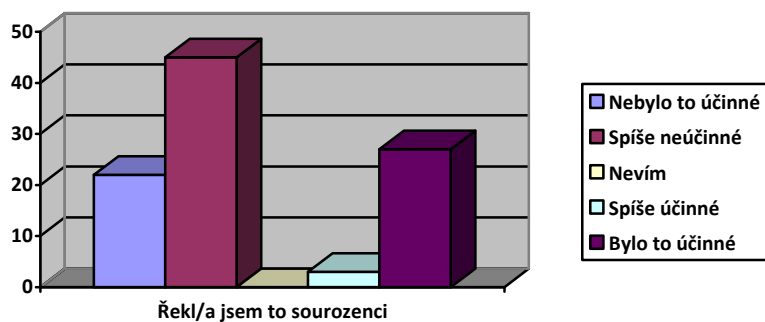
Obr. 39 Řekl/a jsem to kamarádovi

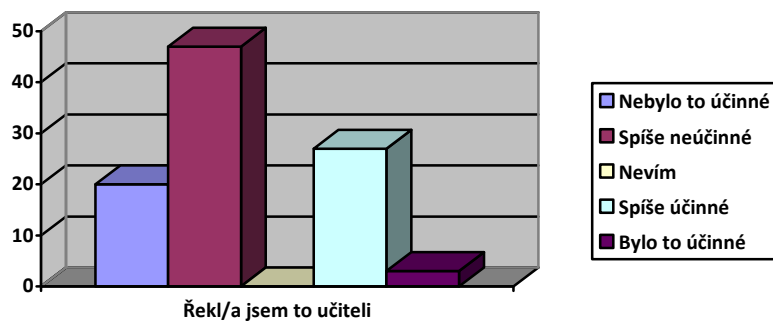
Obr. 40 Řekl/a jsem to kamarádovi ze školy

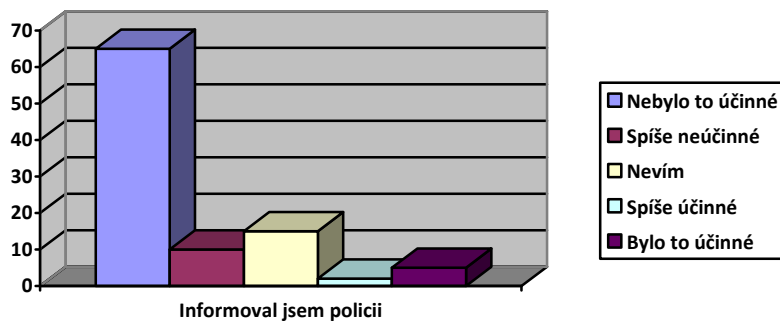
Obr. 41 Řekl/a jsem to rodičům

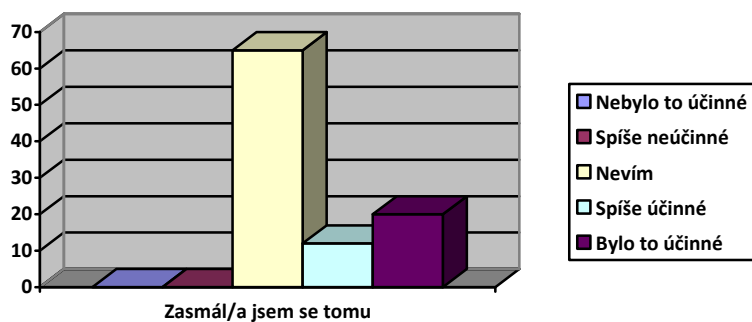
Obr. 42 Řekl/a jsem to sourozenci

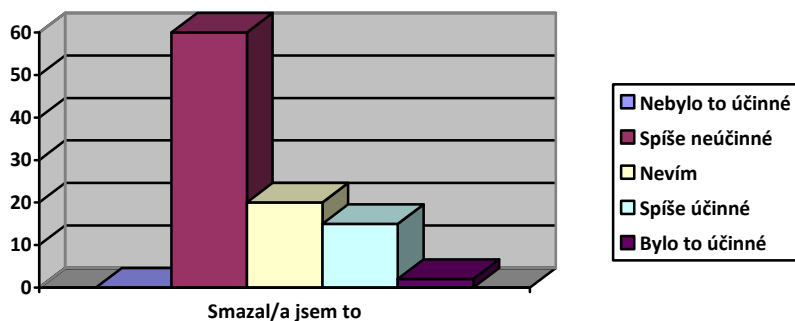
Obr. 43 Řekl/a jsem to učiteli

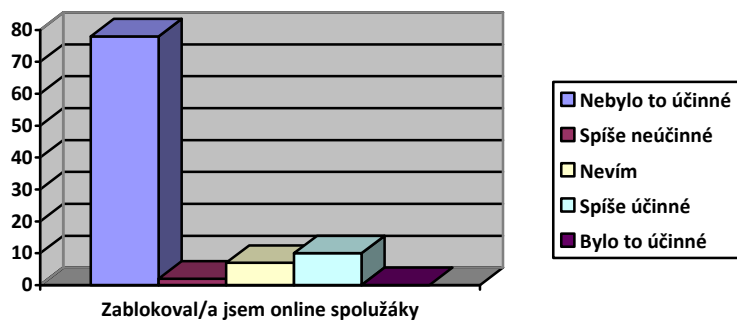
Obr. 44 Informoval/a jsem policii

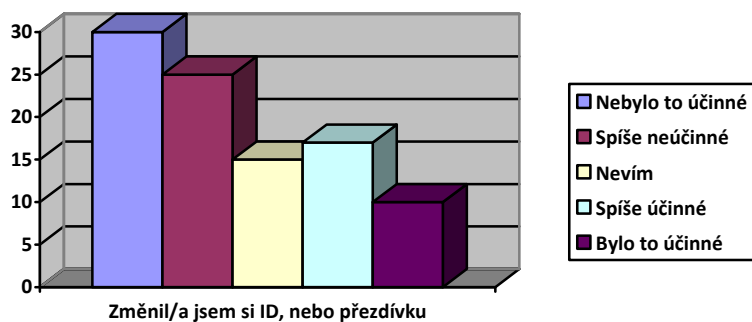
Obr. 45 Zasmál/a jsem se tomu

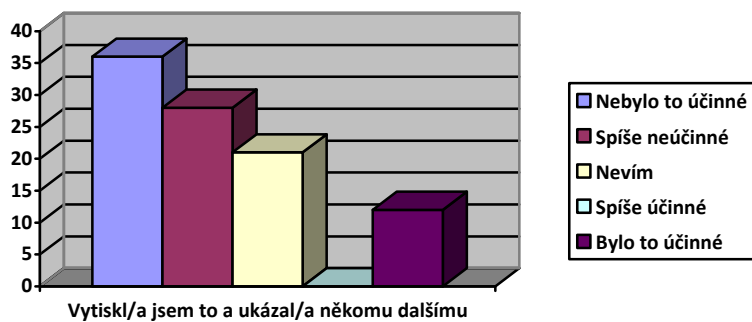
Obr. 46 Smazal jsem to

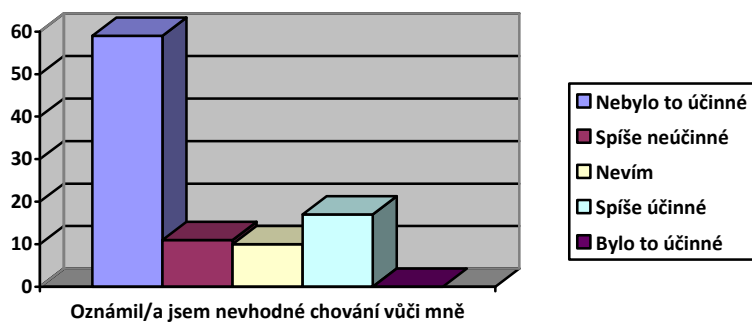
Obr. 47 Blokace kyberšikany

Obr. 48 Změna ID, nebo přezdívky

Obr. 49 Vytiskl/a jsem to a ukázal/a někomu dalšímu

Obr. 50 Oznámení nevhodného chování